

1930 Actualment hem rebut concursants de: Washington, Paris, Manila, Marburg, Helsingfors, Napoli, Hamburg, Praga, Strassburg i Nijimegen (Holanda).

Entre els paquets rebuts, hi ha tres o quatre obres grosses, al menys per llur extensió. Ara manca solament que la valor científica sia proporcional al volum escrit.

Com a llenguatge domina l'alemany.

Tampoc manca la nota humorística, car en un treball de poca extesa i a més fora concurs per raó del tema que tracta, hi ha la divisa: "Olet pecunia?"

Al primer cop d'ull, fa l'efecte que certs autors s'han fixat massa en la capsalera que el Dr. Anzilotti va posar al nostre Concurs i, en canvi, no han meditat prou l'exposició que l'acompanyava.

Veurem fins a quin punt domina el dogmatisme estatal i si hi ha gaire gent que se recordi del poble, del qual solament pot derivar l'Estat.
 Llegiu a més en el número 100 de l'«Estat Social» d'aquest mateix any.

1931 Aquests dies hem rebut paquets de Paris, Lausana, Berlin i Bremen.

Concurs de La Haia Obres rebudes Estem esperant-ne un altre de Baviera, que ja fa dies ens varen avisar i amb En Maspons hem decidit publicar la llista total, de seguida que aquest sia arribat.

La majoria dels darrers concursants presenten feines de categoria.

22 Gener Pompeu Fabra M'ha vingut a veure En P. Fabra per a tractar del Butlletí de Dialectologia Catalana. encarrilament definitiu del «Butlletí de Dialectologia Catalana.

Originariament, aquest Butlletí fou un dels aspectes de l'activitat de la Secció Filològica I.E.C.

1931 L'any 1937 Aturat durant la Dictadura espanyola, per causes internes i externes, jo vaig oferir subvenirne la publicació i en aquest sentit parlí amb Mn. Griera qui aleshores estava practicament allunyat dels seus companys en la Secció Filològica.

Després d'alguna vacil.lació, Mn. Griera acabà per acceptar la idea de la continuació del Butlletí, el qual de seguida tornà a sortir reprendent la seriació primitiva. Se posà fàcilment al dia i, l'any passat, cresqué de semestral a trimestral.

El meu oferiment fou fet a la Secció Filològica I.E.C. però aquesta no ho intervingué de bell començament, sinó que ho deixà a mans de Mn. Griera i així, inevitablement, el Butlletí tenia un aire massa personal, respecte del qual jo havia cridat l'atenció repetides vegades an En Ramon d'Alvó, En Nicolau d'Olwer i adhuc al mateix Fabra, car no convé en les publicacions científiques i menys encara amb l'es perit dominant a casa nostra. La visita d'En Fabra es conseqüència d'aquests antecedents.

Hem tractat de sotsmetre el Butlletí a un comité de redacció, del qual Mn. Griera formaria part i on caldria aplegar alguns elements forans, l'adhesió dels quals potser no sia tan difícil com sembla.

En Fabra i jo fa una quarantena d'anys que'ns coneixem de manera que ens hem permès filosofar una mica respecte de la ntra. intel.lectualitat i jo li he repetit una vegada més el meu retret de que fou una errada enviar pessons a Alemanya on sense una forta preparació, els ntres cervells no arriben a digerir aquell ambient, i ens han estatillat més d'una intel.ligència altrament aprofitable.

28 Gener Avui, diada de recordança familiar, he publicat, com de consuetut, la Convocatòria del Dotzè Concurs - Patxot i Ferrer. Patxot i Ferrer, en el qual, seguint la via iniciada

Concursos

Patxot i Ferrer.

Dotzè Concurs

1931 1'any passat, vaig proposant qüestions cremadores que no s'estilen entre nosaltres, per raó de que la convencional civilitat no hi comporta que se posi en lletres de motll o se pregoni en alta veu, allò mateix que la majoria de la gent està pensant o sentint. Això es una de les falsies socials més greus, deguda al ntre. remigrat ensenyament cívic.

El tema d'enguany: "La llibertat religiosa i l'estatisme eclesiàstic", es calcat en el servilisme que la Dictadura espanyola obtingué de Roma per a ser aplicat a Catalunya: prohibició del català a l'església; espionatge, delació, persecució, preterició i expulsió de sacerdots catalans, barratge dels seminaris a les vocacions catalanes, ordres secretes (trameses en italià) contra l'esperit de la terra; catecisme en llengua estranya, etc. etc.; es a dir, defensa de posicions i interessos materials, a canvi de transgredir la doctrina i de estraferne la valor moral.

Abans de llençar la convocatoria, demaní parer a diverses personalitats, sacerdotals i laiques, per tal de situar-me millor; però després d'aquest intercanvi, la consciència no m'ha pas fet canviar la redacció que jo ja tenia escrita anteriorment.

Proposo el tema precedint-el d'una exposició sintètica, que no es més que un discret clixé de fets consumats enfront dels quals formulo la meva protesta en les altures de la intel·ligència.

10 Febrer Sir Cecil Hurst ens escriu de La Haia que ja fa dies rebé els onze plcs que vaig enviarli per correu i ara diu que li han avisat l'arribada per via marítima de la caixeta amb els treballs restants, entre tots, disset.

El Prof. van Cysinga també ens ha escrit que de se-

1931 guida d'acabar les sessions del Tribunal Internacional,
10 Febrer se posarien a despatxar el ntre. Concurs.

Els derrers treballs vinguts foren: un d'Innsbruck i altre de Simback s/ Inn (Baviera).

N'hi ha un en francès, anglès, holandès, alemany i italià, però els alemanys predominen en nombre i extensió.

Malgrat ser enterament estrany en aquesta mena d'estudis, he resseguit tots els concursants i alguns d'ells força detingudament.

Per mi, ço que demanavem, un tractat de Dret Natural dels pobles, no hi es pas, entre els treballs presentats.

Potser sia perquè les modificacions de redacció provinents del Dr. Anzilotti feren sonar massa el Dret internacional en la convocatoria o bé i això es pitjor: perquè els juristes son dogmatizats pel concepte d'Estat i oblien l'existència primordial dels Pobles.

Ecls operen sempre amb un Estat abstracte, prescindint de si es fill del poble o no se'ls acud sospitar que l'Estat pugui ser -com passa prou sovint- una ficció tirànica, veritable anti-poble.

La majoria dels Estat d'Europa no son mes que els hereus i continuadors d'antics poders absoluts, son fills de conquesta o de lluites diplomàtiques, no pas una resultant dels pobles. Perxò son estructurats d'una manera tan poc - avinguda amb les idees democràtiques que ara imperen.

En l'Estat modern, continua la tradició autocràtica usufructuada per una burocràcia, veritable mestressa del Estat al qual va tornant parassitari i es una de les moltes causes de la malauança econòmica que estempassat. El poder personal d'abans és devingut el poder anònim d'avui en dia i així el tenim irresponsable.

Quant als drets dels pobles, malament anomenats ara "dret minoritari" la majoria de les obres presentades ni

1931 tan solament ne reseu. Adhuc l'autor qui se dedica exclusivament als Tractats minoritaris, ho fa considerant-els merament com provinents d'un pacte o compromís entre Estats, i no pas com un dret dels pobles. Son ells inherent; i, per tant, anterior i superior el fet polític Estat. No manca autor qui, al parlar de les minories estatals, troba que hi ha minories que cal respectar i d'altres que s'han d'assimilar. Per arrodonir la barreja, notem un autor suis que s'entusiasme amb les solucions feixistes.

No obstant, malgrat aqueixa obsessió del Estat-dogma, aconsola de poder constatar en totes les obres presentades, un esblaiement, conscient o inconscient, de la noció clàssica respecte la sobirania del Estat.

Aixim mateix es curiós de veure com certs autors no troben res entre l'home i l'Estat; cap lligam, ni organisme entremig; ni distingeixen el fet polític del fet racial o biològic, moral o psicològic, etc. etc.; semblen autòmates funcionant dintre un marc de convencionalismes.

Jo havia somniat un pensador qui me presentés una obra doctrina i sintètica, a base de justicia, i me surt una colla d'avocats -i qualche filosof- qui s'entretenen en examinar microscòpicament documents diplomàtics, del dret i del revés, i van filant llurs ficcions, com si fosser articles de fe.

Aqueixa es la meva impressió improfessional; ara el Jurat té la paraula, car jo som un intrús.

11 Febrer L'amic Dr. Carles Cardó, canonge de la Seu de Barcelona, fa temps que en els pòrtics de "La Paraula Cristiana" i en els davantals de "El Matí" va publicant coses que ací no s'estilen dites amb tanta dretura i claretat i molt menys per part de plumes eclesiàstiques.

Permò d'això i en la impossibilitat de fer-ho verbalment, li escriu avui uns mots de felicitació, repetint-li

- 1931 una colla d'enunciats que ell coneix de sobres, car n'hem parlat moltes vegades.
- 11 Febrer Al mateix temps li recordo que -si m'ho permet- tinc intent de ferli una edició de presentalla, alegant una selecta d'escrits seus, que jo cenyiria als de caràcter religiós, moral o social, ço es, els doctrinaris, no eclesiàstics.
- 12 Febrer Represent el projecte de llibre amb destinació als Vade-Mecum estrangers qui volen enterarse de la província històrica del poble català i estudiar els seus neguits actuals, a base de documentació original, hem convingut amb En Maspons i Anglasol convocar una reunió a la qual convidarem tots els que puguin aportarhi una monografia de llur especialitat. Aleshores farem un primer canvi d'impressions i punts de vista, durant els quals sorgiran indubtablement, més noms de possibles col·laboradors i així tots aplegats anirem afinant millor l'estructuració de l'obra.
- Nosaltres som de parer, que cal un llibre sumament sintètic, farcit de dades de totes menes, per a que el mateix llegidor pugui orientar-se segons les seves aficions i sapia on anar a cercar per eixemplar el propi camp. Per aquesta raó, "inter nos" anomenem "Vade-Mecum" el llibre - no nat.
- 18 Febrer Aquest matí he rebut la visita del Dr. A. Rubio i Lluch, com President del Institut d'Estudis Catalans, acompanyat d'En J. Puig i Cadafalch de la Secció Geografia i Origen del Primer ció Històrico-Arqueològica, els quals han vingut a oferirme oficialment el primer exemplar de "La Geografia i els Orígens del Primer Art Romànic", obra d'En Puig i Cadafalch, publicada a despeses de la Institució Patxot, i que constitueix el vol. III de les Memòries de la Secció Històrica Arqueològica.

1931 Incidentalment hem parlat de la independència del
18 Febrer I.E.C. i del hostatge de la Biblioteca de Catalunya en
l'antic Hospital de la Sta. Creu, la qual cosa sembla de-
finitivament encarrilada.

~~de Juny~~
~~Presentació~~
~~a Regresso~~
~~Medalla~~
~~del Cent~~
~~encuentro~~
~~de Catalu-~~

Com que el Dr. Rubió i Lluch ha parlat del seu Diplo-
matari Oriental, jo li he dit que justament ara entrava en
prensa el treball del Prof. C. Marinescu "La Politique orien-
tales d'Alphonse V d'Aragon", premiat en un dels Concursos
Patxot i Ferrer. Aleshores el Dr. Rubió i Lluch ens ha ex-
pliqué que al venir el Professor Marinescu comissionat per
l'Acadèmia de Rumania, per a estudiar aquella època, se-
trobà amb que el Diplomatari del Dr. Rubió i Lluch, ja aga-
fava el segle XIV, i per tal de no duplicar la feina, con-
vingueren en que el Prof. Marinescu treballaria preferent-
ment el segle XV.

27 Febrer En Maspons i Anglasell me telefona que ahir, en el
Vade-Mecum Centre Excursionista de Catalunya, s'aplegaren els col-
de Catalu- laboradors invitats a l'obra. Jo no pogui esserhi per raó
nya. de miseries corporals.

Hi havia En Pompeu Fabra, Mn. H. Anglès, En Pau Vila,
En Reparaz fill, En Narcís Masó i feren adhesió: En Ferran
Soldevila, En Pau Romeva i En T. Carreras i Artau. No assis-
tiren ni En Pere Coromines, ni En Pi i Sunyer, probablement
per no haver pogut lligar caps en llur feina.

Tothom trobà encertadíssima i urgent la idea. Ells con-
cebeixen el llibre en petit format, de paper i de lletra,
manegivol, tupit i dens de fets, exposats amb gran sobrie-
tat i apuntalet en selecte bibliografia, que podria siste-
matisar-se al final del volum.

Destinat als estrangers per a l'orientació llur, pu-
blicarien l'obra en francès.

Han convingut que En Maspons els faci per escrit la
notòria i darrera.

1931 pauta a la qual s'hauran de sotsmetre, que els la envif i
27. Febrer després tornin a reunir-se, duent cadascu una primera estruc-
turació de la seva part.

30 Juny Permor de greu malaltia, que m'obligà a una operació
Parentesi quirúrgica, seguida de llarga convalescència que dura enca-
i Represa ra, aquest històrial enclou un parentesi que s'haurà engo-
lit moltes coses i solament de memòria puc suplirme algun
dels fets més importants.

Medalla Seguint l'usança, el dia 23 d'Abril, diada de
del Centre St. Jordi, el Centre Excursionista de Catalunya cele-
Excursionista brà la Festa de la Medalla, que enguany fou atorgada
de Catalunya a Madona Francesca Bonnemaison, Vda. Verdaguer.

La personalitat de la Medallista, invitaven a parlar
de la dona catalana i vaig aprofitarho per a esplaiar algu-
nes amargors que de temps me furgaven.

Escriguí el meu discurs durant la Dictadura monàrqui-
ca i sigué llegit en plena eclosió republicana. Això feu
que no digués moltes coses que haurien esverat la ntra. -
gent, mal avesada a la temença de veritat.

En aquella diada jo era allitat, en vigilies d'opera-
ció, i l'amic En Joaquim Cabot i Rovira tingué la gentile-
sa de llegir el meu parlament, on vaig raonant l'encongi-
ment, l'esgarriament i la ponderació, de la dona.

L'encongiment ens dona aquella incongruència de la
"col.legiala", claudicació d'uns i abús d'altri, que mal-
metia la dona com factor social. Vaig proclamar que la
"col.legiala" havia entrebancat i gaire be anul·lat l'esforç
redreçador de la ntra. generació, mitjançant el contracte
de reciprocitat en virtud del qual els governs de la Monar-
quia corresponien amb un "do ut facies" al "do ut des" de
les Comunitats eclesiàstiques, devingudes instrument de pe-
netració i domini.

1931

30 Juny

La dèria "femenista" exemplifica l'esgarriament de la dona. Està bé que se resolgui un problema d'equilibri social olvint a la dona tans de camins on va substituint l'home amb avantatge; però, de seguida que pugui, val mes que la dona recobi el seu lloc de regina de la llar. I essent la seva força d'ordre moral, faig avinent l'errada de volerla encomanar a lleis escrites on no batega el sentit, que és la potencialitat de la dona.

La ponderació de la dona l'admirem servint de nexe entre'l mon moral i el físic, en el fogar que alena la família i es el tron de la seva grandesa quan, amb heroicitat maternal, en l'infant se fa àrbitre de la humanitat de domà que no podria subsistir si la cruesa de seny dels homes no fos endolcida per el sentir de la dona. L'exalçament d'aquesta estreba -usant la paraula bíblica- en ésser lleial companya i ajud de l'home.

Incidentalment esmentava el fort de considerar virtut la impersonalitat de la dona; la decadència de l'home en la present generació; l'esventament de la família que viu amb la porta sempre oberta i rambleja continuament, certs egoismes paternals massa consuetut a casa nostra, etc. etc.

No diré pas que hi hagués buidat el sac, perquè es molt plè, però deu n'hi do del que escrivia la meva pluma empesa por experiencies i conviccions molt fondes.

Enguany assistiren a la Festa representants de la Generalitat, Ajuntament, Universitat, Acadèmies i Corporacions, ço es, que l'Autoritat anava amb el poble. Ja era hora!

Madona Verdaguer feu de resposta un discurs en el qual parlava massa de nosaltres: el cor no té la culpa.

1931

30 Juny

Mn. Griera:
Gramàtica
Històrica del
Català antic.

Durant la meva malaltia, sortí la "Gramàtica Històrica del Català Antic" de Mossen Griera. Aquest treball era destinat al Butlletí de Dialectologia Catalana, però la nova redacció del Butlletí cregué que el tema i la seva extensió no hi encaixava prou i decidí deixar-lo fora.

L'incident produí una dificultat material que vaig resoldre oferint que la Institució Patxot se faria càrreg del cost de l'edició, però jo no volia que el seu nom figurés en la portada.

Malgrat això, Mn. Griera hi estampà el nom de la Institució, cosa que'm dol per raons nombroses, fàcils de comprendre algunes i d'altres que requereixen major finor de sensibilitat.

Miscel.lània
Patxot

Una mesada després de la meva operació en Maspons i Anglasell vingué a visitarme, i deixà sobre el meu llit de sofrència un vol. "Miscel.lània Patxot", esplendidament relligat.

La gènesi d'aquesta Miscel.lània de Dret Públic en Maspons tingué cura de donarla a la premsa detalladament, però com que no es reproduïda en el llibre i, per tan, aquest potser manca de presentació, crec convenient ferla constar ací.

Quan publicarem la convocatoria del Concurs de La Haia, les Minories Nacionals europees hagueren gran goig de veure llur qüestió proclamada en tesi doctrinal, avalada per firmes de representació científica internacional, que adhuc exercien càrregos oficials en la mal anomenada Societat de Nacions.

L'entusiasme dels "minoritaris" suggerí la idea de donar-li una forma permanent i externa, i en una reunió tinguda a París, nasqué el projecte de "Miscel.lània Patxot",

1931 que En Maspons i Anglasell fou encarregat de realitzar. Per tan, es una feta en la qual jo no tinc res que veure, llevat de serne la víctima central. A més, aparentment al menys, això me fa semblar personatge, que es altra cosa per a la qual no tinc cap mena de qualitat, ni vocació: se veu que la meva planeta es servir de bandereta.

Solemnitats de Barcelona Al deixar jo el llit, sortí altra obra que feia temps s'arrossegava per la impremta; el vol. I de les "Solemnitats de Barcelona", tret d'un manuscrit de l'Arxiu Històric Municipal.

Aquesta publicació, que farà dos vols. es filla de la reial Dictadura militar espanyola.

L'Ajuntament dictatorial de Barça. suspengué de seguida la publicació de documents històrics de l'Arxiu Municipal per raó de que eren en català i ni hi valgué l'atenuant proposada per un d'aquells famosos regidors, de que la continuació del "Dietari de l'Antic Consell Barceloní" se fes traduint l'original al castellà i, naturalment, sense donar el text català. Val la pena de que consti aquest incident com monument al servilisme i a la ignorància d'aquell famós Ajuntament.

Aleshores la Institució Patxot tractà amb En Duran i Sanpere de publicar qualche vol. històric que fos esteriorització de la nostra protesta en les altures de la intel·ligència i al mateix temps que continuació de la feina començada, podria servir d'argument de represa per a mes endavant, quan la Dictadura s'hagués estimbat.

Així decidirem la publicació del Ms. de les Solemnitats, la transcripció i impressió del qual s'anà allargant més del que calia, puix jo volia que sortís durant la Dictadura, a fi de dedicar el llibre a la Ciutat de Barça. com reivindicació de la seva historia i esperit catalans.

1931 La Dictadura s'esfondrà abans de tenir llest el vol.
30 Juny Ir. que no s'acabà fins a mijans de la primavera i ha sortit derrerament dedicat a la Ciutat recordantli la disfresa amb que la violaren els transgressors dictatorial i prevenintla contra desarrelaments futurs.

En Duran i Sanpere ne presentà al actual Alcalde de Barça, Dr. Aiguadé, un exemplar tirat a gran marge en paper de tivia verjurat a mà.

Dr. Millàs i Valllicrosa: Altre llibre sortit durant el meu paréntesi

"Idees Físiques i Matemàtiques, a Catalunya, durant l'Edat Mitjana". Es el del Dr. Millàs i Valllicrosa, titulat "Assaig d'Historia de les Idees Físiques i Matemàtiques a Catalunya, durant l'Edat Mitjana".

Se tracta del treball que presentà, fa un parell d'anys, al Concurs de les Memòries Patxot, i que fou distingit amb una compensació.

Revisat i redactat mes concisament, forma un vol. molt interessant per la documentació inèdita que aporta, i, amb En Jordi Rubió, decidirem serviria per iniciar la Serie Monogràfica dels Estudis Universitaris Catalans, on encabirem obres massa extenses per a la Revista E.U.C.

10 Agost En Maspons i Anglasell ha vingut a veurem en el Concurs de Montseny, a La Masia Mariona de Moscaroles, i hem parlat de donar una empenta a la resolució del concurs de La Haia, que segueix encalmat en la flegmàtica boira holandesa.

A fi de mes, ell pensa marxar a Ginebra, com de costum, a fer costat als Minoritaris i, acabat aquell Congrés, continuà cap a La Haia, per veure si esventern quelcom allò.

Amb aquesta perspectiva, li he llegit unes breus quartilles que jo tenia escrites sintetisant la impressió glo-

- 1931 bal que m'havia fet la lectura dels treballs presentats.
- 10 Agost Si bé aquest comentari era un document privat per al meu "dossier", En Maspons m'ha demanat que l'hi deixés emportar, car li podria servir en aquelles terres.
- També hem anat rellegint les fitxes que ja havia fet referent a cada un dels treballs presentats i se me les ha emportades igualment, malgrat ésser escrites d'una manera excessivament personal, perquè jo no havia comptat ensenyar-les a ningú, sinó transcriure impressions de criteri reservades per al meu guiatge.

5 setembre Han arribat extenses notícies de La Haia, on es Dr. Maspons i actualment el Dr. Maspons i Anglasell en funcions de Anglasell Secretari del Concurs.

Concurs de La Haia En Maspons segueix el seu bon costum d'escriure senzillament una crònica de la seva actuació i així les noves que tramet prenen una vitalitat que augmenta llur interès. De vegades, la part anecdòtica que contenen, defineix tot un caràcter.

Resoltes les dificultats per aplegarse amb els altres dos Jurats, sempre absorbits per el Tribunal Internacional, han començat a desbrossar la feina.

Encara no han llegit tots els treballs, però la tasca feta ho es conscienciosament, potser massa i tot, car ad-huc s'han entretingut en treballs que no s'ho valien.

De moment, llur impressió és que el premi no se podrà adjudicar puj, fins ara, no han vist cap treball a l'alçada del premi ofert. Manquen encara alguns treballs i entre ells,-al meu entendre- el que s'acosta més a la intenció de la convocatoria, però sense arribar-hi.

En previsió de que el premi resti en l'aire, En Maspons ha insinuat que el Jurat, de conformitat amb una de les bases, potser podria recomanar la publicació d'alguna

- 1931 obra concursant, per tal de que, després de tan d'esforç, el Concurs no resultés nul. Els seus companys ho han prèn en consideració per a resoldre-ho definitivament en una nova reunió, a París, d'aquí un parell de mesos.
- En Maspons acaba fent constar que s'en ve tip i retip de pluja, cap a les nostres quedats i soleiades.
- 3 Octubre "Vox clamantis ni deserto".
- XI Concurs Patxot i Ferrer Es acabat el terme d'admissió de treballs per al concurs Patxot i Ferrer, i no s'ha presentat cap pleg. A fè que el tema era interessant i de roenta actualitat: "La regressió pública en l'Europa contemporània".
- De totes maneres, no podrem pas dir que aquest Concurs hagi estat fallat, perquè hem esbrinat que el seu enunciat fou ço que provoca en el Dr. D. Anzilotti, la seva renúncia de Jurat del nostre Concurs de La Haia.
- El Dr. Anzilotti sentí que el tema encloia l'Italia; se neguitejà, s'esverrà i acabà per sol·licitar se'l relleués del compromís contret.
- No vull creure que els feixistes l'haguessin amenaçat i suposo que l'esverament potser li encomanà la seva propia família; però es symptomàtic, deplorablement symptomàtic, del moment psicològic actual, que el President del Tribunal Permanent Internacional no pugui compartir, ni tan solament examinar, qualsevol tesi acadèmica.
- Si això esdevé en l'ordre intel·lectual, que deu succeir en les qüestions internacionals, on les passions i els egoïsmes juguen al engrós?
- 5 Octubre Contracció Després de mesos d'absència de l'acció cultural, avui reprenc les sentades periòdiques, que constitueixen la cíclica monotonía del meu viure espiritual. Malauradament, enguany els auguris no son pas rielers.

1931
5 Octubre

Usant la frase consagrada, la contracció econòmica mundial afecta seriosament les ntrs. disponibilitats materials, per la qual raó he decidit acabessin a fi d'anys una colla de treballs que fa anys vinc sostenint. Així ho he previngut an En Duran i Sanpere, en la meva visita de represa al Arxiu Històric Municipal, i an En Jordi Rubio durant la ntra. conversa setmanal en la Biblioteca de Catalunya. Sortosament, la meva missió és en bona part acabada.

Durant la Dictadura, he sostingut les publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans, i altres coses. Finida la Dictadura, ara és Catalunya qui pot i deu vivificar les seves Institucions, i jo tinc de reduirme a la meva tragectoria, d'on me tragué la reial transgressió espanyolista, abllanant el romanticisme de la generació a la qual estic molt content de pertanyer.

Tal com me proposava, he realitzat en vida el meu testament intel.lectual. Deo gratias!

16 Octubre Rebut la visita d'En Puig i Cadafalch acompanyat Anuaria I.E.C. d'En Ramon d'Alós els quals, en llur respectiu càrreg vol. VII 1921 - 26 de President i Secretari, han vingut a ofrenarme el vol. VII de l'Anuari de la Secció Històrico-Arqueològica del I.E.C. que compren els anys 1921-26, i es publicat a despesa de la Institució Patxot.

Els he agrairat llur acte de cortesia i en el curs de la conversa, que ha versat sobre molts aspectes de la ntra. intel.lectualitat, he insistit en la meva cantarella de que els Anuaris, per a esser tals, s'haurien de publicar anyalment i haurien de sortir dintre'l primer semestre següent al any al qual pertoquen. No fent-ho així se'ls ha de donar altre nom que el de Anuari.

En Ramon d'Alós ha sonrigut repetidament puix coneix

1931 de lluny aquestes meves idees i devia recordar més d'una
16 Octubre glossa formalista de la cronometria astronòmica.

27 Octubre He tingut el pler de reveure el Secretari del
Dr. Anumende Congrés de Minories Nacionals Europees, Dr. Anumende,
qui m'ha vingut a veure acompanyat d'en Maspons i An-
glasell.
El Dr. Anumende ha començat la seva salutació esmen-
tant com les coses eren bon xic canviades a Catalunya d'en-
ça que no'ns haviem vist.

Li he respond que efectivament, però no tan com ho
haurien pogut ésser si els davanters haguessin estat a
l'altura del moment excepcional que hem passat i que Cata-
lunya ha deixat perdre com tans altres. Dels nostres dos
enemics, la Monarquia i l'esperit hispànic, la primera ha
estat foragitada, potser una mica massa generosament; però
en quant a la incorregible dèria espanyola, no solament
subsisteix, sinó que als republicans espanyols n'estan pos-
seits i el mal estatal ara s'es agravat amb els socialis-
tes, adhuc els socialistes catalans, i majorment per els
intellectuals ponentins, inclus els qui havien verbalisat
de capir l'espiritualitat catalana i fingiren simpatizar
amb ella. De fet, per tant, la qüestió, al meu entendre s'ha-
ria agreujat, ço que no deixa d'ésser un aventuregatge perquè
va empenyent cap a la solució del problema i precisantlo.

M'ha dit que ell venia de Madrid i que amb l'Estatut
podrien resoldre moltes coses.

Li he fet notar que l'Estatut encara no es acceptat
pel govern de la República espanyola, el qual, en canvi,
va discutint i s'afanya a aprovar una Constitució unitaria,
en la qual se retalla i desfà per endavant el migrat Esta-
tut presentat. No obstant, així i tot, l'Estatut, segons -
qui el manegi, pot ésser un forceps per a extrapolacions -
impensades car, no cal pas ferse il·lusions, el nostre pro-

1931 blema es qüestió de forceps.

27 Octubre Ha sonrigut apuntant l'idea d'una federació espanyola.

-Si, li he dit, doctrinariament molt bé; per a nosaltres també molt bé; i no obstant es impossible.

-Per què?

-Perque els castellans ni la capirien, ni l'acceptarien, ni la complirien, ni la respectarien. La present República ja ho havia d'haver estat Federal i ja ho veieu: unitaria, centralista, hegemonic i socialista, però d'un socialisme de catedràtic espanyol, es a dir, d'aquell socialisme abstracte i arcaic que els pobles avançats ja han arreconat. I es que el castellà no més serveix per "senyor" o per "servidor", però no sap ser -o no pot- un company liberal i democrata. Per ell, la República son ells i el governar vol dir manar ells, cobrar ells i que els altres - creguin i paguin. Son continuadors directes de la tradició romana, que no governà mai cap poble, sino que els dominà tots mentres pogué. Amb Monarquia o República, llur esperit roman invariable. Malgrat la inútil lligó que la història ha escrit "en ambos hemisferios".

Donant un tomb a la conversa, ell ha exposat el goig amb el qual els Minoritaris vegeuen la nova situació de Catalunya, si bé, de moment, sentiren temença de que els catalans, creientse alliberats, abandonessin la comunitat minoritaria i perxò tingueren gran alegria quan vegeuen que els catalans prenien part en el Congrés i hi declaraven - per boca autorizada, que Catalunya continuaria treballant amb ells, per la llibertat dels pobles enfront del tirànic estatisme actual.

Personalment li he subratllat aquest propòsit, afegint que, per a mi, té més importància l'acció internacional que no pas certs efectismes locals: nosaltres som apòstols d'una doctrina i es la generalisació triomfal de la ntra. doctrina, sense gairebé cap mena de resistència.

1931 trina go que més ens interessa: volem proclamada la llibertat dels pobles i l'Estat reduït a un instrument de correlació.

Sia el que sia el resultat de l'Estatut, li he recordat el prec que li fiu l'altra vegada, es a dir: no oblideu que els catalans ens trobem isolats en l'occident europeu, mentre que la majoria dels Minoritaris son centrats, els uns a costat dels altres, cosa que totstems es gran avantatge.

Heu acabat parlant del Concurs de La Haia, que te exasperat an En Maspons i Anglasell, per culpa de la calma holandesa. Això ens ha dut a fer comentaris sobre la gènesi i les incidències del Concurs, algunes de les quals ha interessat molt al Dr. Anunende, car no les coneixia prou bé ni de primera mà.

I s'ha despedit encantantse en les vorades de crisan temps, que son ara en plena florida.

19 Novembre M'escriu En Ferran Soldevila enterantme de que la Revista de Catalunya no podrà continuar si no troba ajud pecuniari i fa notar lo deplorable que fora la seva desaparició en aquests moments. En Soldevila, afegeix, molt cortesment, que de primer n'ho havia volgut dir, abans de pensar en altres.

Li responc, agrahit de la seva consideració, la recança que'm dui la seva lletra, perquè actualment no'l puc ajudar gens.

El que no feu la Dictadura, ho està fent la crisi mundial, i jo també estic en plena retirada per manca de disponibilitats.

Amb penes i treballs, vaig acabant l'impressió de les obres en curs, i en plena retirada, vaig alliberantme d'un feix que no puc portar més. Un cop aclarida la meva situació, veuré fins on puc seguir actuant.

1931 19 Novembre M'agradaria poder continuar els Concursos Patxot i Ferrer en poso temes del "Noli me tangere" que ací s'estila. Son convocatòries-proclames, que diu En Valls i Taberner.

També voldria aguantar la Revista dels Estudis Universitaris Catalans.

I de cara a l'intel·lectualitat internacional hauriem de poder mantenir desplegada la senyera del dret natural dels pobles, en companyia amb els Minoritaris.

De moment, la nuvolada es fosca, però, un dia o altra, el sol la trencarà.

Concurs de
La Haia

25 Novembre 25 novembre Ens ha arribat la proposta del Veredicte del Veredicte del curs de La Haia.

Concurs de
La Haia

Es un document estricte i concís, expressant el parer del Jurat i acompanyat d'un anexe en el qual se fa sintèticament el judici de les 17 obres presentades. - Aquest anexe es molt interessant i fa desitjar que s'hi haguessin esplaiat més, convertintlo en apreciació sistemàtica d'estats mentals.

Hem tingut sentada amb En Maspons i Anglasell i potser proposarem una mica de capsalera al veredicte, perquè, sobretot llegint l'anexe, se veu que el mateix Jurat s'ha deixat ginar massa pel títol que el Dr. D. Anzilotti posà a la Convocatòria i per raó del qual un tema que es fonamentalment de Dret natural, aparentava una incidència del Dret internacional.

El Jurat no troba manera d'atorgar el premi a cap de les obres presentades, però, segons una de les bases, proposa a la "Institució Patxot" la publicació del treball n.º 7, procedent de Hamburg, titulat "Das Weltgewissen" i que duu per lema "Justitia est constans et perpetua voluntas ius sumrum euique tribuens".

- 1931 Es el que s'acosta més a la meva intenció. Hi ha
25 Novembre el concepte abusiu de l'Estat, contraposat amb el de
 Poble; el redreçament d'aquest a causa de la guerra i
 durant la post-guerra; la represa d'ofensiva i predomini
9 Dicembre del vell concepte d'Estat, etc. etc. Mes concentrat i pur-
 gat de filosofia, o sia, reduït a cosa experimental, aquest
Concurs de n.º 7 resultaria una presentació moralment tràgica de la
La Haia lluita actual entre els drets dels pobles i la tirania de
 l'Estat.
- 30 Novembre Senyals dels temps que corren: qüestions pràctiques.
Concurs de Tenim d'enviar a La Haia els sobres que contenen
La Haia els noms dels autors concursants, car s'ha de firmar el
Dificultats veredicte abans de Nadal.

Això, aparentment tan senzill, feia temps que me
preocupava perque aquells sobres tancats i lacerats no poden
passar cap frontera sense que l'Aduana i la Policia els in-
tervingui, cosa contraria a les condicions del Concurs i a
la cortesia deguda als membres del Jurat.

Per mirar de resoldre-ho, avui, amb En Maspons i An-
glasell, hem anat a consultar el Gobernador de Barrià, l'a-
mic N° Anguera de Sojo.

Ens ha dit que ja s'havia trobat amb dificultats per
l'estil; ha aconsellat un parell de solucions estrictament
administratives, però avui en el curs de la conversa digué
que marxava aquest vespre cap a Madrid, jo li he proposat
una sortida radical: que el Ministre d'Estat enviés aquests
sobres tancats al Tribunal Internacional de La Haia, on
els rebria el Prof. Altamira, jutge representant Espanya
en aquell Tribunal, el qual els trametra al Prof. Van Cy-
singa, President del Jurat.

N° Anguera ens ha respost que així ho proposaria al go-
bern i s'en endú els sobres cap a Madrid.

Veurem com acabarà!

1931

30 Novembre Una cosa abans tan senzilla, que n'hi havia prou amb certificar-ho al correu, avui en dia se torna qüestió diplomàtica.

9 Desembre

Concurs de La Haia En Maspons i Anglasell avui ha marxat cap a La Haia, permor d'enlistir el veredicte del Concurs abans de les Festes de Nadal.

La sessió final es convinguda per al vinent divedres, dia 11, i l'endemà, dia 12, creiem que's podrà radiografiar el resultat des d'Amsterdam i Barcelona, mitjançant l'Agència Havas, amb la qual tenim fites gestions prèvies.

In quant als plegs contenint els noms dels autors cursants, han estat tramesos per la via diplomàtica, tal com vaig proposar a n'Anguera de Sojo.

15 Desembre

Veredicte del Concurs de La Haia Ahir rebí un radiograma de La Haia, d'En Maspons i Anglasell, fent-me saber que l'autor del treball nº 7 es el Dr. Rudolph Lam, antic Rector de l'Universitat d'Hamburg i jurista de la Delegació Austriaca en el Tractat de St. Germain en Lage. Això prova que per fi arribaren a l'Embaixada els plecs amb noms d'autors, que el pobre Maspons estava esperant amb candeletes ja feia tres dies allà dalt.

Avui tota la premsa d'aci publica en la secció internacional i procedent de La Haia, la decisió del Jurat.

El premi no s'atorga, però, de conformitat amb una de les Condicions del Concurs, el Jurat me proposa la publicació de l'obra del Dr. Lam, esmentada mes amunt.

19 Desembre

Maspons i Anglasell Havent retornat de La Haia En Maspons i Anglasell, li he fet visita a casa seva, car, si bé ha anat en-
viant el seu dietari, me trigava d'oïr el «compte rendu» verbal.

Deixant de banda la tardança en arrivar els plecs

1931 19 Desembre contenint els noms d'autors, -que foren consignats al Prof. Altamira per conducte del Ministeri d'Estat, de Madrid i de l'Embaixada Espanyola a La Haia- tot anà com una seda.

M'ha portat el Veredicte signat no solament per el Jurat, sinó, a més, per el Dr. Anzilotti, i el Dr. Altamira, en qualitat de testimonis de la ceremonia. D'aquesta manera tenim reunides en un mateix document, les firmes de tots els qui han intervenit en el Concurs.

El Dr. Van Cysinga donà gran solemnitat a la crema dels plecs, per a la qual cosa portà un plat de casa seva, de -

20 Desembre Malgrat no donar-se el premi, ell troba que el Concurs resulta reeixit, perquè es considerable el nombre de treballs presentats, alguns d'ells molt extensos, i segurament de firmes autorisades. Han demanat amb insistència si hi hauria un altre Concurs. En Maspons els ha deixat - endevinar que n'estavem rumiant un altre.

El Dr. Rudolph Lam, autor de l'obra recomanada per el Jurat, és fill de Praga, austriac per part de pare i mare, i té publicats nombrosos treballs; el Prof. Van Cysinga el coneix personalment.

En Maspons invità els firmants a dinar amb ell i el Dr. Anzilotti, qui se mostrà molt satisfet de que se'l considerés moralment com element del Concurs, explicà en l'intimitat la seva dimissió. Val la pena de consignar-ho perquè és deplorablement revelador de l'esperit dels temps - actuals.

Quan la convocatoria del Concurs, la seva redacció esverrà bon xic a Itàlia, on començà a fer-hi polsaguera si bé la correcció de fons i de forma, no permeté exterioritzar res; però, després s'adonaren del XI Concurs Patxot i Ferrer (1930), en el qual se tractava de la «Regressió Pública en l'Europa Contemporània» i aleshores Itàlia -obli-

1931 dant que en el mon hi ha altres païses a més d'ella-
 19 Desembre se senti al·ludida, no solament en aquest con-
 curs, sinó adhuc en el de La Haia, on se volgué veu-
 re doble intenció i el feixisme alçà una cridoria que ar-
 rivà fins a La Haia, obligant al Dr. Anzilotti a dimitir.
 Me phau que una iniciativa purament intel·lectual ca-
 talana hagi excitat el meridionalisme feixista.
 Ara prepararem les notes per a la premsa professional
 i la d'ací, i jo'n posaré en relació amb el Dr. Lam permor
 de resoldre l'edició del seu llibre que segurament cridarà
 l'atenció en terres de llengua alemanya.

30 Desembre Escriv al Dr. Rudolph Lam, a Hamburg, felici-
 Dr. Rudolph Lam tant-el per la recomanació que el Jurat de La Haia
 Hamburg. fa del seu llibre; recomanació que accepto de -
 grat, perque dintre de l'obra s'hi senten coses
 en acordança amb el punt de vista català.

L'entero de com la ntra. tesi original, de Dret natu-
 ral, se convertí en incidència de Dret internacional, quan
 el Dr. Anzilotti honorà el Concurs amb la seva acceptació.

Després de fer constar que no soc professional, con-
 fio a la seva indulgència la meva impressió de l'obra reco-
 manada i li faig avinent la simpatia que mereix el senti-
 ment que traspua a través de l'eclecticisme del seu es-
 criure i l'escaiença del títol "Das Weltgewisch".

Li descreixo la meva enemistat amb l'Estat, tal com
 s'enten i pràctica actualment. La gran tragèdia europea
 dónsisteix en una colla d'Estats, obra de conqueridors i
 l'hereu dels quals, l'Estat contemporani vol continuar en
 nom de la llibertat ço que els altres feien permor de la
 tirania.

El Dr. Lam té un concepte de Poble, element moral, no
 contractual, que cal lloar a plena veu i que jo li antepo-
 so a l'Estat, perque el Poble es un fet natural permanent,

1931 mentre l'Estat solament es una convenció política accidental. La funció de l'Estat cal reduirla a organisme de correlació, però la sobirania pertany al Poble, no pas a l'Estat.

El llibre detalla les incidències d'aquesta lluita d'idees, especialment durant i després de la guerra i l'exposició del Dr. Lam, malgrat tot i a fi de comptes, es encoratjadora i saludable.

Recordant-li sempre la meva manca d'autoritat en qüestions jurídiques, li esplaio la impressió que'm fera les altres obres presentades a Concurs, no amagantli que estic scandalitzat de constatar el gran nombre d'autors qui capixen el Dret d'una manera purament liberal o protocolària, independent del sentit moral de Justicia. Per ells, dret es una ordenació escrita, automàticament aplicada.

Després li faig un questionari referent a la publicació, perquè m'agradaria poder imprimir l'obra així, a fi de que el seu llibre fes joga amb els altres nostres.

31 Desembre Avui ha acabat el terme d'admissió del IX Concurs de les Memories Patxot, sense que s'hagi rebut cap obra.

La convocatoria repetia el tema de la "Meteoro-
logia de la Mediterrània Occidental", les dificultats del qual nosaltres coneixem de sobres.

No obstant, sembla estrany que no l'hagi intentat algun Meteoroleg francès o italià, tan interessats en aclarir la qüestió.

Temps enrera, durant la visita que ens feu el Meteoroleg Bergeron, n'havia parlat amb cert entusiasme, però, altra cop, les nostres fiances han estat fallides.

XXXI Concurs de l'Institut d'Estudis Catalans, de les Comunitats Religioses en particular, sobretot de la Curia romana, sur-

- 1932 Comencem a retornar originals del Concurs de La Haia, reclamats per llurs autors.
- 25 Gener Retorn D'originals. La majoria demanen copia del Veredicte; altres se veu que ja'l coneixen i sol.lliciten copia del Report del Jurat (Anexa II), referent a les obres presentades, o al menys copia del que diu respecte de la seva obra.
- El prec que vaig posar en les condicions del Concurs, dient que la «Institució Patxot» agrairia se li deixés un exemplar de cada original per a l'Arxiu, es atès per uns i per altres no.
- In la demanda de retorn transllueix la psicologia de cadascú i el seu estat d'esperit. N'hiha un qui exigeix "la restitució dels tres originals per retorn del correu", com si els li haguessin robat: an aquest autor, que es jurista i Professor de Dret, el temperament li sobrepuja la ciencia.
- 28 Gener N° Alsina m'ha dut avui el vol. I de la "Premsa" Bibliografia formant part de la "Bibliografia Catalana" en la qual Catalana "Premsa" vol.I fa anys estem treballant.
- Aquest llibre, igualment que les "Solemnitats", jo volia que haguessin sortit durant la Dictadura militar espanyola, amb una dedicatoria escaient, protesta intel·lectual contra la transgressió i tirania de les postmodernes monàrquiques; però, la lentitud d'impressió, ha fet que dits llibres resultessin tardans, i jo tingués de modificar les primitives dedicatòries.
- La "Premsa" formarà 2 vols. que En Jordi Rubió i Balaguer nomena "el panteon de la Premsa Catalana".
- 28 Gener L'any passat, davant del servilisme materialista XIII Concurs de l'Església en general, de les Comunitats religioses en particular i majorment de la Curia Romana, mer-
- Ferrer

1932 cadejant a l'engròs amb la transgressió monàrquica i
28 Gener a preu d'oblidança de la Doctrina cristiana, vaig po-
 sar a Concurs el tema de la «Llibertat religiosa», que
 els esdeveniments posteriors han convertit en profètic.

Enguany, davant les orientacions de la República Espanyola, adoradora del Deu Estat i els seus privilegis i monopolis; mimetisadora de la fraseologia soviètica, amb allò de la «República de trabajadores» i la «policia de asalto»; obsessionada per un socialisme que l'experiencia d'altres terres ja ha condamnat; menyspreadora de l'home i la seva llibertat individual i col·lectiva; extremista de nous i regressiva de fet, enguany -dic- també vaig contra corrent i demano a Concurs la «Apologia de la personalitat humana», proposant un socialisme humà a l'enfront del socialisme d'Estat i originant un Dret Públic més en acordança amb el Dret Natural.

En l'actual crisi mundial hi ha tan de moral com de material, perquè això prové d'allò, i en l'ordre moral una de les concauses es la manca de personalitat humana.

L'Estat s'es convertir en un organisme parassitari, a base de l'anul·lació de l'home i s'afanya a substituir la nostra. Llei moral per un automatisme reglamentat que mata la potencialitat social i obra camí a tota mena de tiranies.

Jo crec en l'home, però no pas en els homes, puix les multituds sien de l'ordre que sien, son com pilons de brossa que qualsevol vent remou; però demano que s'estudii una inversió de comptes: una societat gravitant entorn de l'home.

Aquest enunciat, serà també profètic com el de l'any passat? «That is the question».

1932 Amb el títol de «Plany» i duent per lema les paraules
 2 Febrer de St. Joan: «Vox clamantis in deserto», he enviat a «La
 «Plany» Veu de Catalunya», «La Publicitat», i «El Matí», una crida
 per als Concursos Patxot i Ferrer, els quals romanen ordi-
 nariament deserts, quan formulen temes d'actualitat més o
 menys cremadora.

Això és degut a dues causes, una de les quals dic en
 l'article, per constituir una falla social nostra, ço és,
 «temença de veritat»; l'altra me l'he deixada en el tinter
 i la direm així.

Per una pila de raons, la ntra. societat conreia una
 pusil.lanimitat que li fa arreconar en el «Noli me tangere»
 els problemes transcendents i s'obstina a tancarse en una
 ficció dogmàtica, incapç i desprevinguda, on venen a sob-
 tarla els fets de vegades bon ric cruament.

Així s'explica l'actual esverament i pànic de la gent
 catalana, que se troba amb que la realitat ha descompassat
 els seus aprerismes amb que la ntra. societat es mancada de
 coratge per a reconeixer que en bona part, el present es-
 stat de coses l'ha portat la seva inanició i que solament
 s'en eixirà amb una intervenció seva, ben resolta i deci-
 dida, deslliurada dels esporuguiments convencionals: es el
 càstig de voler educar el poble fent que els homes no sien
 homes ni les dones, dones.

D'altra banda, les discussions que sovint apassionen
 tant en els diaris i adhuc en les revistes, son fumera sen-
 se prou caliu pera produir una veritable monografia. Plau
 als ntres. intel.lectuals un papellonejar que els du a la
 producció freqüent i els allunya de la profunditat. Això
 es el que no diu el meu «plany».

En ell faig breument l'historial dels Concursos Pat-
 xot i Ferrer; confesso la meva decepció i conto algun in-
 cident de llur internacionalisme, per acabar demanant als
 ntres. pensadors, que vulguin honorar els Concursos col-la-

199

1932 boranthi, estudiant majorment els problemes, no gaire agradables, però extraordinàriament interessants, que han pertocat a la ntra. generació i que les convocatòries van proposant.

12 Febrer Na Vicenta Carreras, Secretaria del Institut de Medalla del Institut de Cultura de la Dona, m'ha demanat uns mots per un pergamí que accompanyarà el triptic en serà estojada la Medalla que el Centre Excursionista de Catalunya atorgà l'any passat a Madona Francesca Bonnemaison, Vda. Verdaguer i que aquesta acceptà declarant que la prenia com pertocant a l'Institut del qual es Presidenta.

En aquest moment, en que la dona catalana, patint encara la seva tradicional impersonalitat, s'agita nerviosa entre extrems tan mal avinguts, com la qüestió eclesiàstica -que ella, naturalment, confon amb la religió, perquè així li han ensenyat- i un femenisme que consisteix en un mimetisme muscular, masculí o bé en demanar que li posin en lleis escrites, algun dels molts drets que practicament ja té, però dels quals no pren esment; en aquest moment -dica resulta bon xic compromés firmar un autògraf que romanerà exposat en la Sala de Consell d'una Institució confessional.

Me sembla que ho he resolt passablement, escrivint el que segueix, d'una certa actualitat, dintre la seva perennitat: «Per damunt de les lleis humanes, la Dona es forta, quan la mou un cor que batega seguint la Llei moral de la consciència».

28 Febrer Rebut la visita d'En Josep Carbonell i Gener, Josep Carbonell qui ha vingut a ensenyarme probes dels Evangelis en llengua d'oc, segons la traducció de l'Abbé Jules Cubanyes, de Gréalon (Lot), fent un llibre que

1932 s'està tirant a la Casa de Caritat, de Barcelona.

28 Febrer Aquesta visita, ja me la tenia anunciada i jo'm creia que era per la Miscel.lània Occitana, de la que hem reparlat, i se veu costa una mica d'anar aplegant els materials, en qualitat i quantitat.

Amb motiu d'això, i mentre s'acaba de preparar la Miscel.lània, m'ha proposat l'edició de la Gramàtica Occitana, com a cosa bàsica; però jo li he respondut que manteniria'l meu oferiment respecte la Miscel.lània, més no podia acceptar altra cosa.

3 Març El Dr. Lam de Hamburg, qui triga setmanes a respondre a la meva carta del 30 Dbre. 932, fins al punt que li'n vaig enviar un duplicat creient que no l'havia rebuda, acabà per donar senyal de vida, en una llarga resposta, molt densa de preocupació, el fondo de la qual era mostrar l'estranyesa de que se recomanés la seva obra, sense donarli el premi; també pretenia discussió interpretacions i punts de vista amb el Jurat.

Com que el Dr. Lam, tenint plena coneixença de la Decisió del Jurat i dels seus anexos, a fi de Dbre. m'havia enviat un Pròleg per a la seva obra, en el qual comentava allò d'una manera noble i enlairada, me sorprengué i dolguí l'estranya preocupació del Dr. Lam. Vaig fer-li raonaments de tota mena, aconsellantli que reprengués la seva serenitat d'esperit del Dbre. i em creia que seguiria el meu consell; però, si bé escrigué més breu i mansoi, tornava a insistir, proposant una nova redacció, que no era admissible per habilidosa i capciosa.

Per tal d'acabar aquesta qüestió, abans d'ahir li vaig recordar que jo no venia obligat a imprimir les obres recomanades i, en conseqüència, li oferia la llibertat de rependre la seva obra, fora de les nòtrs. publicacions.

1932 I com que ara ha retornat de Hamburg part del seu original revisat, amb destinació a la impremta, li'n acuso rebut recordantli que precediran a l'obra: la Convocatoria, la Llista d'obres rebudes i la Decisió del Jurat amb els seus anexes, es a dir, tots els justificants, per ordre cronològic abans del Prefaci, i acabo afegint que no farem res fins que ell hagi respondat ben categòricament si s'avé an això.

No sé per qui s'ha deixat influir aquest home el criteri del qual resulta tan simpàtic en el seu llibre.

10 Març En Maspons i Anglasell es vingut per a tractar F. Maspons i ~~en~~ de l'ofrena que preparo, com acte de agrahiment i Anglasell cortesia, al Jurat del Concurs de La Haia i, de passada, m'ha deixat un exemplar del seu estudi, a punt la Generalitat de Catalunya i la República Espanyola de sortir, sobre "La Generalitat de Catalunya i la República Espanyola"; es un treball que fa temps li ballava pel magí i del qual sovint hem anat parlant. - Per cert que m'ha fet molta gràcia quan m'ha dit que n'ha via de presentar exemplars al Gobern Civil, ni mes ni menys que en l'època triomfal de la transgressió monàrquica espanyola.

El treball d'En Maspons es de caràcter merament jurídic, dintre les orientacions del Dret contemporani i la jurisprudència del Tribunal de La Haia.

Entre moltes altres coses de sentit comú, En Maspons diu: que Catalunya és un Estat que s'ha donat una estructura; que l'Estatut, obra d'un plebiscit, no pot retocarse sense el consentiment explícit del poble; que la Constitució Espanyola no regeix a Catalunya, sinó en quant ho consenti la Generalitat, etc. etc.

Serà interessant de veure l'efecte que farà això als republicans i intel·lectuals espanyols, els quals, malgrat llur pretés esquerrisme i avengament, son monàrquicament

1932 dominadors i preteriomament dictadors, ni capeixen altra democràcia que l'imposar llur voluntat als altres.

Aquest fascicle serà també editat en francès a París, si bé no escau pas ni al gust, ni al esperit, d'aquelles gentes, però llur llengua es element de difusió.

12 Març Mijançant unes ratlles de presentació de n'Estelrich, m'ha demanat entrada Fra Hermengol Costa. Probablement, amb això, N'Estelrich ha desviat una pretensa que no li convenia, però, també, tal com ho posa, m'ha procurat una coneixença interessant.

Fra Costa duia un poema sota'l braç, causant de l'en-trevista, car li triga publicarlo i no troba manera de fer-ho. N'Estelrich se li ha excusat.

L'autor, se veu que ha viatjat molt, es home de lenguas i ha volgut escriure en català un poema "universal", segons la propia experiència.

De bell començament li he dit que jo ja havia esmerçat tot el meu esforç durant la Dictadura espanyola i que ara estic retornant a la meva primitiva òrbita d'acció científica i social, de manera que, personalment, no'l podia pas treure a coses.

Ha agrait la franquesa de la meva resposta i hem entallat conversa llarga i fonda,-d'aquelles que ací no s'estilen amb gent d'Església- i davant de moltes concordancess. L'home m'ha ofert efusivament, que si volia, me deixaria la seva obra pera llegirla, sense que això impliques cap mena de compromís per part meva. Li ho he acceptat, perquè he sentit prou bé que me trobava davant d'un cas.

El poema es intitulat «Nuctemeron», es fill d'un estat d'esperit i sens dubte conté no poca autobiografia.

Després d'una introducció on se descriu la vida cénobítica, entra en escena un Abat que mor i té de retre completes al Cel, però no li surten i el Gran Jutge li fa una -

1932 rèplica aluidora al final de la qual st. Pere li barra l'en
12 Març trada del Cel.

Aleshores, l'Abat davalla cap al Purgatori i hi truca. Tampoc l'admeten, si bé li concedeixen una estona per enraonar amb la portera, Sor Tuicó, lleidatana. De fet, el poema es aquesta conversa: el dialeg es d'una amargor i cruesa que demana tremp per a seguirlo, es ben bé la sobreeixida d'un home desenganyat a tot drap. La garlaire Tuicó no obliada, ni perdona res, sia de nord o de migjorn, d'orient o d'occident; la seva crítica fa la volta al món. Els concep-tes brollen lliurement, amb gran independència, i devegades en llenguatge nogarie poètic o adhuc escassament literari, fent una anàtoma despietada de la humanitat. Acabat el dialeg -d'una extensió excessiva- la Tuicó tanca la porta i el pobre Abat se troba altre cop enllloc. Tira cap avall, on ja l'esperaven a l'Infern, per a reblarli el seu mal obrar; no obstant, tampoc se decideixen a admetrel, permor d'algunes oracions que havia recitades i que li serveixen d'atenuant. I l'Abat resta en el No rés, per l'estil del Comte l'Arnau. Clou el poema, un soliloqui abacial.

Indubtablement, en aquesta obra hi ha la tragèdia espiritual de l'autor. Els seus clixés d'una realitat indisputable, però, enfocant-ho altament, veuriem altres coses mes encoratjadores en la humunitat, tot depèn del objectiu i la seva definició. Hi ha moments en les quals la versificació es fàcil i en altres, el ritme se records d'Horaci, mes no es pas una obra verament poètica, sinó una tesi vestida en forma poètica.

Si se publica aquesta obra, farà gran escàndol en la majoria de la ntra. gent "soi-disant" creient i, en canvi, servirà d'instrument d'escàndol als de l'altra banda, "soi-disant" avencats, perquè, en el fons, tots ells pateixen la mateixa tara.

I en quant al seu autor, que es frare i sacerdot, no

1932 se pas com s'he manegaria en aquesta terra avesada al monopoli religiós i eclesiàstic.

15 Març EL Dr. Laun, de Hamburg, s'afanyà a acceptar, per Dr. R. Laun Probes radiograma, el meu ultimatum del 3 ct. i avui li envio una pàgina composta, com a nostra tipogràfica de l'impressió del seu llibre.

Posteriorment, ha anat enviant original revisat, de manera que resulta clos l'enutjós incident de les seves - preocupacions i susceptibilitats, que no sé qui les li fiu naixer, malmetent la seva equanimitat del començament.

23 Març Ha vingut Fra Hermengol Costa per a recollir el Fra. Hermengol Costa seu poema, tal com havíem quedat.

Apart de que -com ja li vaig dir- jo no puc publicar coses fora del sector en que me vaig recloent, representant la meva primitiva posició cultural, li he fet avinent que la seva obra, precisament per le ben intencionada de fons, però aspra de forma, requereix un moment psicològic més reflexiu que l'excitació pública actual.

L'Església està rebent una lliçó providencial: s'ha de cenyir a l'espiritualitat d'on no devia haverse esgarriat mai; una lliçó que li costarà molt d'aprendre, mal avesada com està a les materialitats i consuetuts que ella mateixa conreava a casa nostra, però "pro domo sua".

D'altra banda, els avenguts "parverms" que ara impenen, també han d'aprendre que la llibertat vol dir respectar a d'altri i la democracia no consisteix pas en baladrejar, no tenir modos, agavellar sous públics, etc. etc. N'hi ha per estona abans no haurem afinat una mica tot això.

Se veu que el meu consell l'ha decebut. Com tots els qui son dominats per una idea, no es dona prou compte del marc que l'envolta i on ell, de totes bandes, provocaria una reacció contraria de la que bonament preté, i, per llei

1932 de la vida, no pot pas prescindir d'aquest març segons ell
23 Març mateix confessa.

Me fa l'efecte que es una mentalitat «diplàcie», dintre l'ortopèdia eclesiàstica que ací s'estila; es un home fora de lloc o fora de temps i potser totes dues coses d'un cop.

Estudis Universitaris Catalans vol. XVI, núm. 1. dels Estudis Universitaris Catalans, el qual conté el treball de Mr. Jacques Flach, sobre la «Marche d'Espanya», que varem premiar en els Concursos Patxot i Ferrer, X Concurs b).

Aquest núm. conté a més, altra col.laboració estrangera, un interessant estudi de Mr. André E. Sayons sobre «Les méthodes commerciales de Barcelone au XIIIe siècle d'après des documents inédits des Archives de sa cathédrale».

4 abril Dies enrera En Pau Vila me digué que vindria Prof. H. Gausseu el Prof. H. Gausseu, de Toulouse, a donar una conferència, i avui el propi Mr. Gausseu n'ha comparegut, després de fer personalment un pic de telèfon.

El Prof. Gausseu es mes jove del que jo empansava: fill de Foix, se comprehen l'entusiasme per la muntanya, que respiren els seus llibres: «je me plais plus en montagne qu'à Paris» me deia, i jo l'he felicitat per aquesta confessió, afegint que també tinc aficions ferestegues: hem acabat rient, sense convencionalismes de cap manera.

M'ha explicat que venia de Saragossa i que la seva muller causant d'aquesta «tournée», no havia pogut acompanyar-lo per mor de tenir la seva mare malalta.

Hem parlat d'ensenyament, d'organització científica, de la guerra, d'impressions polítiques mundials, de l'espiritu català, de les Facultats del Migdia de França, etc. i acabat aquests extensos prolegòmens, hem arribat al veritable objecte de la visita, a part de la cortesia.

1932

4 Abril

servicio
metereologico
español

23 d'abril

Catalunya

Espresso catalán
de Catalunya
Punta de
Sobrilla.

Ha obert la cartera que duia, de la qual n'ha sortit un mapa del Pirineu a gran escala, que hem extés damunt del piano. Aquest mapa, que va a ser la continuació o complement del que presentà al Concurs de les Memòries Patxot dona detalladament -segons ell- la pluviometria pirenènca.

L'especialista de seguida hi constata la posició dogmàtica característica de l'autor, car l'aspecte general es el de una minuciosa orografia. Per a poder dibuixar fomenadament un mapa com el seu, caldrà tenir mils pluviòmetres més dels que hi ha i amb les sèries d'observacions suficientment llargues; però ell, amb l'impaciència de tenir ço que per ara no tenim, agafa les observacions de la vall, si n'hi ha, i va apujant les isohietes proporcionalment a l'altitud, seguint una teoria presuposada, i així va xifrant i reproduint, inconscientment la topografia: es el que ja li diguerem, un treball empíric, allà on nosaltres cerquem un fonament experimental i aquesta diferència de criteri fa que ell trobi massa esquemàtic el nostre Atlas Pluviometric de Catalunya.

He tractat de la variació climàtica del Pirineu, en relació amb els temps geològics, li he parlat de la variació de la pluja amb l'altitud, i dels treballs que jo havia començat a la Vall del Ter, on semblava revelarse un màxim de condensació vers els 1.600 m., passats els quals, s'inicia una minva; del diametre de les gotes de pluja, que jo havia trobat mes petit del que a primera vista de jutjació, etc. Tot aplegat, l'hem fetar ben be un parell d'hores, per que ell semblava que actues en càtedra, i jo no m'estava de comentar lliurement en el sentit que me dictava la meva experiència.

Ha estat una visita de cortesia i crítica científica, ben agradable.

1932 Precedit d'una carta molt efusiva del Coronel Meseguer, Jefe del Servicio Meteorológico Español, m'ha arribat l'edició espanyola del «Atlas Internacional de Nubes» edició reduïda, encapsalat amb una dedicatòria autògrafa, més efusiva encara, del «Servicio Meteorológico Español» y de su Jefe.

A part d'això, en la portada ha suprimit l'esment de la Institució Patxot, que duen les edicions oficials de la C.E.N.: son les clàssiques «habilidades de l'atmòsfera madrilena».

Encara que sia el mateix Sr. Meseguer que durant la Dictadura ens denunciava com meteoròlegs separatistes al general Barrera, i que del Dr. Fontseré deia: «lo que le perjudica es su amistad con el Sr. Patxot», etc. etc. vull creure leals les seves expressions i li'n dono gracies sense recordansa dels precedents de la nostra coneixega.

23 abril Enguany, tampoc he pogut assistir a la Festa de Centre Excursionista de Catalunya Festa de la Medalla. La Medalla i me dol, perquè el medallista era justament En Jaume Massó i Torrents, amic de més de quaranta anys enrera.

Hi he enviat, per esser llegides, unes recordançes i anècdotes del passat; he evocat la colla de «L'Avenç» i particularment algunes de les seves figures; la seva doble obra, literaria i política, i prenent peu d'aquell romanticisme actiu, faig una crida a la novella generació, - per a que s'afanyi a forjar el propi romanticisme i el possi en obra dintre el present ennuvolament social, car les multituds actuals, potser víctimes del contre-cop de la guerra, mostren una psicologia encantada i gaire bé enza, que no les deixa heure esment de la transició mundial que s'està operant i s'acontenten de radio, cine, gramola i automòbil, sense aspiracions que vagin més enllà.

1932 Tot passant, ha publicat aquella barrabassada tan tradicionalment espanyola dels temps de D. Eduardo de Rinojosa, Gobernador de Barcelona, qui rebé de Madrid l'ordre d'aplicar la llei de repressió del'anarquisme a les Corporacions i Entitats firmants del Missatge de simpatia al Rei dels Hel·lens, en guerra amb Turquia. Això m'ha donat peu a subratllar l'ascendència secular dels més usatges autoritaris, que fan del separatisme un producte genuinament espanyol, independentment de Monarquia o Repùblica, perquè és més fondo que les formes de govern.

AV MAIG Com que En Massó, en la seva joventut, fou un veritable excursionista en tot el sentit de la paraula, espiritual i corporal, he retret alguna anècdota pintoresca com la davallada als Estanys de Carançà, a les fosques, amb un misto per a il·luminar la contrada.

He acabat presentant En Massó com investigador d'Arxius, elogiant el seu treball i capacitat, i la seva dretura en saberse situar i afirmar dintre la ciencia internacional, en una època en que ací tot eren entusiasmes intermitents i indeterminats.

Han assistit a la Festa representacions de la Generalitat i l'Ajuntament, que aixim mateix han pres la paraula, Corporacions científiques, literaries, delegacions, foranes, etc.

29 Abril L'altre dia, en un meeting on se llegiren unes Bibliografia quartel·les d'En Cambó, aquest retregué la Bibliografia de la Premsa, que jo li havia enviat, i digué que Catalana "Premsa" al veure tan gran nombre de publicacions que hi figuren solament per neixer i morir al cap de poc, allò semblava una "necròpolis infantívola".

Avui li escric fent-li avinent que ha tingut precursos en la seva apreciació, perquè quan preparàvem el vol. per a l'impremta, En Jordi Rubio ja solia dir que feiem "el

- 1932 panteon de la premsa catalana".
- 29 abril Basantse en el material d'aquesta publicació, fora molt interessant un estudi de la psicologia del nostre poble en el moment històric de la nostra generació; però, un treball així demana una disciplina intel·lectual mal avinguda amb el meridionalisme.
- Potser aquest tema ens el prengui un alemany d'aquells que ho agafen tot començant per el caos d'abans del gènesi i acaben, naturalment, en un altre caos.
- 17 Maig L'Institut d'Estudis Catalans m'envià un exemplar del vol. IV de la "Flora de Catalunya" del Prof. Joan Cadevall, continuada amb la col.laboració del Dr. Font i Quer.
- A preu del Dr. Bofill i Pichot de la Secció de Ciències, la Institució Patxot tenia acceptat de subvenir a l'edició de dit vol. IV per tal de que no romangués aturada l'obra d'En Cadevall i d'estimular així la seva reresa i acabament.
- Juny 23 En Maspons i Anglasell es vingut a la "Asia Mariona", a Moscaroles per acabar les ntres, converses referents a l'assistència de Catalunya al Congrés de Nacionalitats Europees, que deurà celebrar-se a Viena, a fi d'Agost, però que ara s'hi celebrarà fi del corrent.
- L'any passat, En Maspons dugué al congrés la representació de la Generalitat de Catalunya, més enguany, cada vegada que n'ha parlat amb En Macià, no n'ha pogut treure l'aigua clara.
- La Revolució no ha donat a Catalunya cap veritable polític i els ntres, governants actuals son mentalitats febles, esperits esbojarrats o temperaments mancats de tremp moral, que perdren el temps en qüestions minúscules o aprofitaments tèrbols, i en canvi no s'adonen de les

1932 Juny 23 transcendentals avinentesses que han tingut a les mans i han deixat perdre. En la vida pública, res hi ha tan deplorablement tràgic com situarse en llocs que no fan per un hom.

Davant d'aqueixa indecisió, i no devant Catalunya abandonar les seves posicions internacionals, he dit an En Maspons que, si ell acceptava de fer el viatge, Catalunya seria representada en el Congrés de Viena per la Institució Patxot. També he recordat que En Masferrer m'havia confessat que pensava anar-hi per darrera vegada.

En Maspons ha respondut que sí, que li venia de grat, i aleshores jo l'he pregat que per cortesia ho posés en coneixement d'En Macià si bé prohibia que acceptés cap encarreg d'ell per al Congrés, a menys que pagués la meitat de la despesa del viatge.

Això, no pas per cap raó d'ordre material, sinó com una mena de protesta moral, per la preterició i oblidança de la ntra. trajectòria intel·lectual, que l'actual Generalitat no capeix, ni sent i, per tant, no estima, mentres, en canvi, conrea la disbauxa cridanera i fa política aran de terra.

Juliol 11 De retorn de Viena, En Maspons i Anglasell m'ha donat compte del Congrés de Nacionalitats Europees i de la bon acollida que fou la proposta que jo li havia encunyat.

No haventse atorgat el premi del Concurs de la Haia, el reservo per un vinent Concurs on demanaré la revisió del concepte d'Estat.

Per raó d'aquest tema, contrari a l'acció abusiva, tirànica i antihumana de l'Estat contemporani, jo desitjava que en el Jurat figurés un membre de les Nacionalitats Europees, i un altra, a ser possible, de l'Unió Interparlamentària, car així l'estatisme hi tindria representació.

En principi, això ha estat resolt a Viena, i ara ens

1932 manca solament triar els noms en llista, cosa que faren amb
Juliol 11 calma passat l'estiu, quan coneguem el caient sentimental
Jordi Rubió de cadascú.

En Maspons m'ha contat els incidents de Praga on fou
invitat, i on En Batista i Roca, en el Congrés dels Sokols,
bregava amb l'espanyolisme tradicional, ço es, agressiu i
absolutista, de les comissions de Madrid, que hi havien a-
nat exclusivament per entrebaixar l'actuació catalana.
prioritat a les seves propostes.

12 Juliol Com usagi Rebo carta del General Delcambre avisant que,
Atlas C.E.N. regalat per fi, la setmana entrant m'enviaran les Planxes
General Delcambre de l'Atlas Complet de la Comissió Internacional de
Nuvols, per tal de que puguem preparar la ntra. -
traducció catalana.

Apart de les dificultats materials, inevitables en les
tasques internacionals, segurament que el treball s'ha re-
trassat per mor de discussions tècniques filles de l'estat
actual de la nefologia.

Me plau la nova, perquè me triga poder alliberarme del
meu compromís de Copenhaguen.

13 Agost M'escriví el Dr. Anumende, Secretari del Congrés
"Nacionalitats Europees" de les Nacionalitats Europees, a Viena.

Dr. Anumende Dona les gràcies per haver enviat un representant
al Congrés i m'entera dels treballs fets, accompanyant-
me extractes de la Premsa mundial.

Incidentalment, el Dr. Anumende recorda unes afirma-
cions meves que el sorprengueren en la seva darrera visi-
ta i ara reconeix que me sobrava la raó.

1932 En Jordi Rubió es vingut a passar la diada en la
9 Setembre. Masia Mariona, de Moscaroles, amb dos dels seus fills
Jordi Rubió. i després de tractar de les coses que duem entre mans,
ha tingut la cortesia d'enterarme de la nova organització
cultural que serà proposada a la Generalitat d'ací pocs dies
i m'en ha llegit la pauta.

La capacitat intel·lectual d'En Rubió i la seva experien-
cia administrativa dintre de l'encarrilament present, donen
autoritat a les seves propostes.

Com sempre, en ço de casa nostra, jo hi he trobat excés
de reglamentació i falla d'iniciativa individual; li ho he
dit, però ell m'ha respost que N'Anguera de Sojo li havia
aconsellat no trencar actualment el lligam polític-adminis-
tratiu, perquè els polítics son gelosos d'intervenció i co-
manament.

D'això, l'amic Anguera ne sab certament força més que jo.

No obstant, doctrinalment, el meu punt de vista és romàs
allà mateix on era.

13 Setembre. Havent-me telefonat N'Agustí Calvet (Gazié) al
Jaume Carner. Montseny, dient que tenia un encàrrec per a mi d'En
Agustí Calvet.

Jaume Carner, actual Ministre d'Hisenda de la Repú-
blica Espanyola, i que li convenia aclarir com més aviat mi-
llor, he baixat a Barcelona i he visitat En Calvet, convales-
cent en el seu domicili del Passeig de la Bonanova.

En Carner, segons sembla, ha oblidat que forem companys
de col·legi i els nombrosos encreuaments que hem tingut en
l'actuació pública catalana, car li digué que no em coneixia.

En la seva posició ministerial a Madrid, En Carner s'ha
trobat amb que ell no tenia premsa, mentres tots els contra-
ris ne tenien, i com que ahi ha en venda dos rotatius ma-
drilenys, "El Sol" i "La Voz", En Carner voldria aprofitar-
ho fent-ne un instrument d'acció catalana, per a qual fi sol-
licitava l'ajud pecuniari; tal era la demanda que En Calvet

1932 me trametia.

13 Setembre. Prescindint de que no m'interessa la premsa, ni les qüestions madrilenyes, ni la política espanyola, he agrahit la cortesia de la consulta i he respost que quan la crisi

econòmica mundial m'obliga a eixalar els meus treballs, car m'era impossible compartir els d'altri.

2 Octubre. Tancat el terme d'admissió de treballs, ha resultat desert el XIIIe Concurs Patxot i Ferrer.

Convocat durant la Dictadura, el tema del Concurs, "La llibertat religiosa i l'estatisme eclesiàstic", no ha pas perdut la seva actualitat malgrat el capgirament portat per l'avveniment de la República.

L'estatisme eclesiàstic, fou una transgressió en comandita de Madrid i Roma, a base de materialitat disfressada d'espiritualitat, que assolí el seu màximum durant la Dictadura; mentre que ara, en plena democracia i liberalisme republicans, la llibertat religiosa tampoc se veu ben clar.

Per tan, el tema segueix essent d'actualitat cremadora i malgrat el nombre d'eclesiàstics i laics que el senten i s'el tenen resolt "in mente", no han presentat cap treball perquè encare no s'han deseixit d'aquella temença de Veritat que jo els vaig retreure quan era hora.

10 Octubre. Se m'ha presentat En Felix Durán i Canyameres oferintme una "Historia de l'Escultura Migeval Catalana", per si la volgués editar.

Li he dit que, malauradament, els temps son d'encongiment i no pas de desplegament, perquè la major part dels Goberns no permeten que els estrangers disposin dels diners que tenen en els diversos països.

He fet preguntes sobre la gènesi i manera del seu treball i en una estona de conversa agradable i assenyada, he donat una ullada a la seva obra, que és voluminosa i m'ha

1932 semblat ben enfocada dintre l'emmarcament social corresponen.
10 Octubre. ne arriba hi ha per al moviment del dinar.

29 Octubre. Entre el munt de papers acumulats durant la meva llarga absència, trobo una carta molt enderrerida d'En Francesc de B. Moll, encarregat de la publicació del Diccionari Català - Valencià - Balear.

En Moll me recorda els milers de cèdules que vaig enviar a Mn. Alcover anys enrera, en els seus bons temps; se plany de les dificultats amb que topa per la realització de l'obra, principalment per "l'abstenció del públic català", i sol·licita ajuda material.

Avui li responc que la seva carta me fa pena per moltes raons.

En primer lloc, recorda l'esgarriament de Mn. Alcover, del qual haurà heretat moltes amargors.

Després, també me recorda l'errada dels que havien de casar el ntre. llenguatge vivent amb la disciplina gramatical, i per desconeixement d'una cosa i abús de l'altra, n'ha resultat una ortopèdia lingüística deplorable.

Finalment, li dic que no el puc pas ajudar materialment, perquè la crisi econòmica i els constreniments estatals, me limiten a liquidar els feixucs compromisos que encare tinc.

I me despedeixo expressant-li la meva simpatia moral, que val quelcom en aquests temps de materialitats.

21 Desembre. Rebo carta del General Delcambre fent-me saber que està molt avençada l'edició de l'Atlas Complet de Nuvols i permor d'això, demana si li puc enviar quelcom a compte del meu compromís.

Ho aprofito per a saldar definitivament aquest deute que venia arrossegantse de lluny, cosa gens plaent en les

1932 actuals dificultats econòmiques i sobretot amb les tra-
bes que arreu hi ha per al moviment del dinar.

21 Desembre. Vull recordar que aquest compromís el vaig con-

29 Desembre. treure durant una visita de cortesia que me feu el

"Guia Territorial de Catalunya" General Delcambre estant jo al llit i que després el

del P. Xiberta.

Dr. Fontseré formalisà en nom meu en la reunió del

Comitè Meteorològic a Copenhague, on motivà l'inci-

dent del ram de flors, consignat en el seu lloc.

27 Desembre. Per tal d'anar augmentant els materials ca-

Observatori de Catalans d'observació física, que el Dr. Fontseré
St. Feliu de
Guixols: Mate- persegueix amb tanta cura i constància, fa temps
rials i Docu- que vaig depositant en el Servei Meteorològic de

Catalunya, documents provinents del meu Observa-
tori Català de St. Feliu de Guixols.

Jordi. Anys enrera ja vaig portar al fons de la Xarxa Plu-
viomètrica de Catalunya, els originals de la Xarxa que

jo havia organitzat per a un estudi especial, que moti-

29 Desembre. và la publicació del meu assaig de pluviometria catala-
na (1912).

Derrerament han anat cap al Servei Meteorològic de

Catalunya, en qualitat de dipòsit com tot lo altre; di-

vers registres de St. Feliu de Guixols, nombrosos meteo-

rogrames i dues caixes de bobines amb centenars de me-

tres d'inscripcions del meu anemòmetre de màxima, que

seran d'utilitat en l'estudi sobre la tramontana que es-

tà preparant el Dr. Fontseré. Resten encara mes registres

i meteorogrames a St. Feliu de Guixols, que faran la ma-

teixa via i així aviat serà liquidada aquella il·lusió

que meva de joventut, que fou l'Observatori Català.

10 gener. Cantemli una absolta.

Nat en l'escalf d'una idealitat, esdevingué per a

mi una fruïció i consol morals, que me sostingueren en

crisis atuïdores i finà per defallir física després d'un

1932 esforç que vull creure no ha pas estat imítil per a l'esperit
27 Desembre. col.lectiu.

29 Desembre. Rebo de la impremta el primer exemplar de "Guia
"Guia Terrena" Terrena", de Fr. Bartomeu F.M. Xiberta O.C.
del P. Xiberta.

~~2 Gener~~ Coneguí el P. Xiberta a l'Arxiu de la Corona d'Aragó on m'el presentà el Dr. Josep M. Llovera com un deixeble predilecte seu i temps després, el Dr. Llovera m'hi tornà a encarar, en la Biblioteca de Catalunya, sol.licitant l'edició de l'extensa monografia que el jove carmelità havia escrit sobre "Guia Terrena" Bisbe de Mallorca i d'Elna, i que el P. Xiberta desitjava veure individualitzada en català, mèllor que englobada en una Anolecta fora encalç del públic no especialitzat.

Vaig acceptar la proposta, després de parlarne amb En Jordi Rubió, i així es nat aquest vol. II de la Sèrie Monogràfica dels Estudis Universitaris Catalans.

31 Desembre. M'ha arribat de París una comunicació sol.licitant Premi Nobel l'adhesió al Patronatge de la candidatura del Prof. Proposta.

~~Conferencia pour l'Historien de l'Espagne~~ Rafael Altamira per el Premi Nobel de la Pau, de 1933. Apart de la seva història i actuació intel.lectuals, el Prof. Altamira colabòrà activament en l'organització del Concurs de La Haia, i fou ell qui transmeté l'embaixada del Prof. Anzilotti quan, per raó de la pressió feixista, li calgué dimitir el seu càrreg de membre del Jurat d'aquell Concurs.

De grat he firmat la proposta en nom de l'Institució Patxot i així mateix ho he demanat an En Maspons i Anglasell, qui ha signat com President de l'"Association Internationale pour l'Etude du Droit des Minorités."

I es plaent de tancar l'any amb un acte d'amistat.

1933 Torà per la seva entusiastesa i la seva utilitat. El Concurs ha estat un èxit total. La seva organització ha estat perfecta. Les seves premis han estat justes i dignes. La seva finalitat ha estat clara i ben definida. La seva execució ha estat completa i satisfactoria. La seva durada ha estat adequada i proporcional al seu objectiu. La seva difusió ha estat amplia i efectiva. La seva acció ha estat duradora i duradera. La seva influència ha estat positiva i beneficiosa. La seva finalitat ha estat clara i ben definida. La seva execució ha estat completa i satisfactoria. La seva durada ha estat adequada i proporcional al seu objectiu. La seva difusió ha estat amplia i efectiva. La seva acció ha estat duradora i duradera. La seva influència ha estat positiva i beneficiosa.

2 Gener. Enguany si que puc ferme ben bé la il.lusió de que ha estat profitós el "Plany" que vaig publicar en la premsa temps enrera.

Ahir finava el terme d'admissió de treballs per al XIII^è Concurs Patxot i Ferrer i tenim entrats tres concursants: un de castellà, l'altra català, i el darrer anglès, arribat de Pollensa (Mallorca).

L'autor castellà dugué personalment el paquet, per expressar la seva entusiasta sorpresa de que a Catalunya "hi hagués qui se preocupés" d'un tema com el que motiva el Concurs, ço es, l'Apologia de la Personalitat Humana.

A veure si d'aquesta diversitat sortirà un llibre per iniciar la sèrie d'estudis sobre actualitats transcendentals.

2 Gener. "Institució Patxot". Per culpa de les empentes de fi "Conférence Internationale pour l'Enseignement de l'Histoire". d'any, fins avui no m'ha llegut de respondre a l'amable carta que el 10 Dbre.

Resposta al Prof. pt., m'escrigué el Prof. Rafael Alta-mira, sollicitant la nostra simpatia

18 Gener. per a la "Conférence Internationale pour l'Enseignement de l'Histoire", que ell presideix.

Me plau de retrobar en la seva carta i en els impresos que accompanyaba, aquell Altamira de "La España Regional" del temps d'En Pella i Forgas, on l'Altamira destaca-va com un esperit avançat dintre'l marc d'aleshores i que ara veiem culminant en la tasca conservadora de Jutge del Tribunal Permanent de Justícia Internacional, de La Haia.

Indubtablement, que una de les moltes falles del pre-sent ensenyament estatal, es el mal us que es fa de la His-

- 1933 toria. actual de la ciutat, relació occitana, els fruits de...
- 2 Gener. Com que l'ideal de l'estatisme no es pas fer homes -que se li redreçarien en retrets incontestables- sinó arremadar contribuents i preparar futurs soldats, els Estats tenen gran cura, en llurs escoles oficials, d'ensenyar als infants que de seguida d'haverse fet el món, florí llur propi país, i d'una manera tal, amb totes les qualitats imaginables, que llur terra se convertí en centre de l'humanitat i, per tant, amb dret de menys pregar o apunyegar els altres, segons convingui.
- Si esbrinessim a fons els intensius de la guerra, trobariem que aquest mite històric hi juga un paper de determinant, al costat de l'Estat pedagògicament mentider com instrument "facilitant". La guerra Europea, desfermada per una alta burocràcia, premeditadament criminal, n'es un exemple catastròfic.
- La "course à l'enfant" es un estigma de la pretesa civilització contemporània.
- Responc al Prof. Altamira enviant-li l'adhesió de la "Institució Patxot", felicitantlo entre altres coses, per l'encert d'organitzar la Conferència independentment de la política i de la intervenció estatal, segons ell mateix fa constar.
- 18 Gener. M'ha visitat En Josep Carbonell a qui jo desitjava veure amb motiu de la Festa que està ormejant En Occitania.
- Batista i Roca, i a la qual assistirà gent occitana; car me semblava que se podria aprofitar aquesta avinentesa per a donar una empenta a la projectada "Miscel.lania Occitana": la coneixença personal facilita i aviva el compromís. En aquest sentit havia parlat am En Maspons i An-glasell, el qual haventse trobat amb En Carbonell, ha provocat la visita d'avui.
- En Carbonell ha començat per ferme la descripció de...

1933 l'estat actual de la ntra. relació occitana, els fruits de
 18 Gener. la qual se ressenten del magre ajud que actualment pot apor-
 tarhi la generalitat i, potser, de que no tots els del Go-
 vern Català capeixen prou bé la trascendència d'aquestes
 tasques.

De moment, la preocupació principal de l'Institut d'Es-
 tudis Occitans es la gramàtica, que en mans de l'Alibert,
 s'agermana amb l'ortografia catalana. A més dels Evange-
 lis, ja publicats, els occitans treballen en la traducció
 de St. Pau; també es començada la traducció de clàssics
 llatins, etc.

En quant a monografies per a la "Miscel.lània", n'hi
 ha algunes de promeses, però costa de trobar gent ben si-
 tuada dintre la ntra. orientació: els portem a ventatge i
 cal saber esperar bo i ajudant-els.

Hem fet conversa retrospectiva sobre temes i èpoques
 d'història migeval i li he recomanat que cerqui un histo-
 riador occitanà, degudament preparat, que s'enamori del se-
 guent tema: "Com es que en l'Edat mitjana, essent més ci-
 vilitzat el migjorn, fou vençut i invadit per el Nord?"

19 Gener. Dès de Roma m'escriu Fr. Bartomeu Ma. Xiber-
 P. Xiberta, O.C. ta O.C. dient que ha rebut el primer exemplar del
 seu "Guia Terrena" i amb motiu d'això dona gracies
 per haver pogut veure realitzada "la seva il.lusió" de pu-
 blicar aquell estudi en català.

20 Gener. La República Espanyola, ajudada, o millor dit,
 Anècdota. atiada per les primeres figures d'aquella intel-
 Autonomia lectualitat occidental, ha tingut gran cura de
 Universitaria. privar que la Universitat de Barcelona fos catalana; però
 com que l'Estatut permet demanar l'autonomia universitària,
 l'amic Dr. Fontseré ha mogut la qüestió, motivant que una
 representació de Llicenciats portés al Rector de l'Univer-

1933 tat per tal de donar forma a un document que en aquest sentit calia trametre a la Generalitat de Catalunya.

El Rector de l'Universitat, Sr. Serra Hunter, al rebre els delegats, feu de primer resposta: que ell era home de partit i no podia dir res sense de primer consultar el partit. Exactament la mateixa falsa posició d'En Macià, qui pregonava i sempre repeteix que ell es cap d'un partit, ans que tot. Això tradueix el moment psicològic dels homes que ara son en primer rengle.

Posteriorment, sembla que la qüestió de l'Universitat s'ha encarrilat i diumenge vinent hi ha convocada una reunió d'entitats pera tal fi.

26 Gener. M'ha visitat una comissió de la Federació Catalana d'Estudiants Catòlics, composta d'un navarrés i un català, duent unes ratilles-programa d'En Valls i Catòlics.

Taberner, on s'exposava un plà d'ensenyament de cara a la joventut, per tal d'arribar a una selecció amb vistes al Magisteri. Han dit que no venien a demanar res, sinó a exposarme una idea confiant que mereixeria la meva simpatia.

Els he respondut que de simpatia ne tinc molta per gran nombre de coses, malgrat me sia impossible contribuir-hi de cap manera, sobretot ara que'm veig obligat a plegar veles i m'estic encongint a una migrada part del meu camp d'acció.

Hem parlat de l'actual estat d'esperit de la joventut escolar, que desconeix, però que'm sembla bon xic grisa; m'he adonat de llur divorci amb els professors, i m'ha sorprès una vegada més, que raonant tothom individualment tan bé, gaudim unes resultants col.lectives tan fallades.

La conversa s'ha anat generalitzant i parlant de coses de la seva terra, el navarrés m'ha enterat de que els carlins allà son els enemics del projectat Estatut vasc:

1933 "fueros, si! Estatuto, no!" sembla que es llur mot d'ordre.

26 Gener Ja que venien lluint divisa catòlica i ací el catoli-

XIV Concucisme es una còmoda consuetut dogmàtica, he volgut tractar Patxot i Ferrer.

una mica la falsa situació de l'Església, filla de la seva anterior posició falsa, que ella mateixa s'agravà durant la Dictadura militar espanyola, sobretot a Catalunya, posantse a servei de la transgressió reial i contra l'espirit del nostre Poble.

He fet remarcar que actualment l'Esglesia no mostra cap pressa en canviar la conducta, sinó que es complau en romandre expectant, en la refiança d'una cobejada Restauració, on rescabalarse d'enyorats privilegis, monopolis i mals usatges, que de vegades servien de patent de corsari. Aquesta disposició moral es perillósíssima, perque referma la materialització que ha fet davallar la nostra Esglesia, a la seva present decadència.

Raonant així, ha començat a sagnar la ferida, i he devingut una mica eloquent. Parlant, parlant, per amor d'espiritualitat i abraçat a la doctrina cristiana, he anat fent marxa enrera i, de mica en mica, desbrossant la pujada, hem arribat fins al Sermó de la Muntanya, on raja aquella deu de puritat que no cal oblidar mai, si's vol servir l'espiritualitat neta d'oportunitismes i sofismes, que no son sinó tapadores de materialitats i egoismes.

El meu auditori, de moment sorprès i gaire bé esverat, s'anava corprendent del raonament i ha acabat compartint-el.

També els he avançat que demà passat, els Concursos Patxot i Ferrer convocaran un novell Concurs el tema del qual crec que interessarà an ells i a ço que ells representaven.

3 Abril. I he tancat l'audiencia declarant-me estudiant vitalici, com ells, si bé madur i marcit.

François Malherbe, amb uns quants dels meus discursos, el 1933, el 1934 i el 1935. La darrera havia de ser en la

1933 Avui, diada de recordança, he publicat com
28 Gener de costum la XIV^a Convocatoria dels Concursos
XIVè Concurs Patxot i Ferrer.
Patxot i Ferrer.

Seguint la meva lluita contra l'estatola - tria, l'apassionament de la reacció política esquerrana espanyola, m'ha donat fet el tema de la Convocatoria d'en-guany, que en aquest moment psicològic no podia ésser altra que: "La llibertat d'ensenyament i la independència de la intel.ligencia."

En el davantal de presentació del tema, no faig pas acatament al dogma de la sobirania de l'Estat. Fa gracia de veure com els "soi disant" extremistes esquerrans s'arrapen a la sobirania que, al cap i a la fi, es un concepte provinent de la lluita pel predomini entre el Papat i l'Imperi, dues causants que no son pas precisament esquerrenes.

Tampoc reconec a l'Estat la seva pretença de monopolitzar el mestratge de ciutadans, car la coacció i tirania intel.lectuals són les mes inadmissibles de totes, i reblo el meu argument afirmando, ras i curt, que la missió de l'home es força mes enlairada i complexa que el servir mereument de ciutadà.

L'amic Jordi Rubió, a qui he donat la convocatoria abans de tramètrela a la premsa, no ha pas amagat la seva sorpresa de veure el meu poc respecte estatal i sobretot s'ha estranyat de que jo diferencies el ciutadà de l'home. Per ventura no's considera'l "summum" de la ciutadanía el fer de soldat i posarse a matar homes, quants més millor? I es gaire humà, això de matar homes?

2 Abril. Després d'entrebaixos de totes menes i, entre De la Colla ells, sobretot, la malaltia del Cap de Colla, Mtre. "Mariona".

Francesc Matheu, avui hem celebrat el dinar de con-suetut, al acabament del qual, La Colla havia de ferme la

1933 presentalla protocolaria del llibre "Mariona", fill de 2 Abril. llur visita d'aquest estiu, a la ntra. Masia Mariona, en el Montseny.

En el restaurant Martin, ens hem aplegat: la Sra. Cabot, Na Montserrat Matheu i la Srta. Font, a més de la meva esposa i la ntra. filla Ció; Mtre. Francesch Matheu, En Joaquim Cabot i Rovira, En Ferran Agulló. Mossen R. Garriga, N'Alexandre Font, N'Enric de Fuentes, En Joan M. Guasch, En Lluís Via, el ntre. gendre Manuel Carreras i el promès de la Srta. Font.

Arribats al cafè, han comparegut: En Joan Ruiz y Porta, En Joaquim Guitert i En Manuel Vilà.

Després de les postres ha començat el ritual, llegint cada autor el propi treball. Segueixen una usança molt ben pensada i es que, com que cap autor coneix l'escript dels seus companys, perquè cadascú se corregeix el seu, la lectura resulta una sorpresa per a tothom.

Hi ha treballs en vers i en prosa i els avis de La Colla, Mtre. Matheu i En Cabot, s'han recordat en llurs escrits de la ntra. neta Nuri, que també feu el seu paper en el Montseny.

Acabada la lectura, he demanat que me deixessin posar el colofó al llibre llur, dient-els que agrafia l'ofrena, no solament pel fons, sinó també per la forma, perquè un llibre es cosa perdurable i aquest llibre du un nom, "Mariona", que per a nosaltres ho es de perdurable. Quant al fons, tot ell es sentiment, i en la davallada de la vida, la ntra. natura humana, s'aconhorta en el sentiment.

Al pendre comiat, En Joaquim Guitert, ens ha convitat, en nom de N'Eduard Toda, per a que li fecim una visita a Poblet, proposta acceptada pels concurrents.

No han pogut assistir al dinar: N'Alexandre Bulart i Rialp, i en Joan Santamaría. En Francesc M. Masferrer, fa temps que és a l'Argentina.

1933 Per fi, avui, la Imprenta Elzeviriana, m'ha
15 Abril.

Prof. Rudolf Laun. portat els primers exemplars de l'obra del Prof.
"Staat und Volk".

Rudolf Laun, d'Hamburg, "Staat und Volk", la
publicació de la qual fou recomanada per el Jurat del meu
Concurs de La Haia.

Aquesta obra sortirà en un moment psicològic ben anti-
tètic de la seva doctrina, especialment a Alemanya, on fou
nada.

Seria curiós que, com colofó del Concurs, aquest lli-
bre obtingués de Hitler un incident similar al que el fei-
xisme concedí a la Convocatoria.

D'aquesta manera, el meu tema de "la regressió en
l'Europa contemporània", que tant enfurismà els idòlatres
de Mussolini, seria justificat de sobres per els seus ma-
teixos adversaris.

22 Abril. A casa d'En Maspons i Anglasell, ens hem
Tretzè Concurs aplegat aquest matí, amb En Josep M^a. Batista i
Patxot i Ferrer.

Veredicte. Roca, per tal de donar veredicte del XIIIe Con-
curs Patxot i Ferrer, corresponent a l'any 1932.

Aquest Concurs ha resultat, talment, internacional,
car s'han presentat tres obres: una en castellà, l'altre
en Català i la tercera en anglès, però duent el lema ale-
many.

La decisió no ha estat gaire laboriosa, per la
gran diferencia de qualitat, de fons i de forma, dels tres
concursants.

El primer, castellà, du per lema: "Summum jus, summa
injuria", i vol ésser tan original, que s'ha faisonat un
estil i una gramàtica propis, per la qual raó va precedit
d'una mena de vocabulari-clau, a fi de que el llegidor
arribi a capir el treball, si es que no s'adona massa aviat
de que no val la pena, a menys que vulguiaprofitar-ho per
un estudi de psicologia experimental en çò que pertoca a

1933 l'auto-obsessió.

22 Abril. El segon, en català, "Personalitat", es plè de bona voluntad i revela qualitats especulatives. Prescindint completament del factor experimental, la seva intuició es mancada de disciplina bàsica; sembla elucubració d'algún d'aquells joves, que sense formar ben bé dintre la tradició del segle passat, tampoc s'han deixat masellar per l'indefertenisme regnant. Com confessa ell mateix, posa de banda tot aspecte jurídic i va guaitantse en dinatre, esplaïant les seves inquietuds espirituals.

El tercer, anglès, es un treball que'ns arribà en dues meitats, procedent de Pollensa. Se titula "The Doctrine of Personal Right" i el seu lema es l'aforisme alemany "Im Schatten, hoher Fichten".

Comença amb una entrada de cortesia, on se recorda massa del llibre de Madariaga, el qual l'ajuda a cometre l'errada de consuetud entre els estrangers, ço es, de creure que la nació Espanya és una realitat i que, per tant, tots som espanyols i no hi ha altra cosa que espanyols. Es estrany aquest "lapsus", tenint en compte l'esperit anti-estatal i individualista de l'autor.

Segueix després un estudi interessantissim i ben documentat de les experiències socials angleses, sistematitzades segons la doctrina filosòfico-política tradicional de l'Anglaterra.

Es ben bé el tema del Concurs posat en obra, però concretat a un sol país. Això, que pot semblar, i adhuc és, un inconvenient, per referencia a una teoria, se troba compensat pel fet de que essent Anglaterra un poble capdavanter, que ens du més de mitja centuria d'aventatge en aquestes qüestions, el treball esmentat ens presenta resolts i fallats gran nombre de problemes, que ací ara comencem d'ençetar, seguint orientacions que l'experiencia d'allà va eliminar i condemnar.

1933

Hem acordat atorgar el premi an aquesta S. Hutchinson Harris: obra anglesa que du el nº 3 d'arrivada al "The Doctrine of Personal Right". Concurs, l'autor de la qual ha resultat dir-se S. Hutchinson Harris.

Personalment, m'ha rejuvenit el trobarme en calent amb un spenceria com se mostra aquest senyor, que me recorda l'atmosfera d'un important sector de la societat anglesa, en els temps en que jo hi era estudiant.

23 Abril. Després de tres anys d'absència, aquest Centre Excursionista ta nit he pogut compartir personalment la de Catalunya. Festa de la Medalla. Festa de la Medalla, en el Centre Excursionista de Catalunya.

El medallista d'enguany ha estat En Pere Pach, l'antic "conserge" del Centre, ànima senzilla, home de bé i vell excursionista, el qual, encara ara, enllà de la seixantena, té cura de tancar el Xalet d'Ull de Ter, quan s'acaba la temporada.

La sala d'actes era ben plena, exteriorisant la simpatia amb que ha estat acollida l'encertada designació del medallista. Han assistit: En Serra Hunter en representació de la Generalitat, i En Rosell i Vilà per delegació de l'AJuntament, a més de nombroses representacions corporatives.

Al entrar En Pach, ha estat acollit a peu dret amb un entusiasta aplaudiment, que l'ha emocionat i dos companys li han fet costat durant la resta de la ceremonia.

En Pelegrí Casades i Gramatxes, per dret d'edat i de companyonia, ha fet la presentació del medallista, intercalant-hi fragments de l'auto biografia d'En Pere Pach, al qual ha lliurat la Medalla.

Se tracta d'una vida senzilla de lealtad i meritoria perseverancia, que m'ha donat el tema doctrinal del meu parlament, en el qual no ha pas mancat duresa contra les tendències inhumanes del present.

19.3.3 He proclamat el regne de la Llei moral i la seva su-
 23 Abril. perioritat: m'he confessat romàntic convençut i perxò, ar-
 boires for rapat contra corrent, seguia predicant l'espiritualisme;
 he anatematitzat el paganisme i la tirania estatals, que
 anul·len i trepitgen l'home; he condemnat els goigs pro-
 fans que l'escola oficial ens ensenyava i que al fernes
 grans hem tingut d'esquinsar, perquè ens enganyaven i
 ferien; he cantat la personalitat humana i la ntra. vida
 moral; he declarat que en la regió sobirana del ntre. és-
 ser, l'ànima, les lleis jussanes no tenen jurisdicció, ni
 autoritat; he remarcat que el deure, no'l definien pas
 prescripcions comminatories externes, sinó que és acció
 de consciència i no pas sotsmetiment; i seguint raonaments
 semblants, he deturat la catiliñaria dient que pensavem així
 els qui encara crèiem en l'home, perquè encara no arribem
 a creure en els homes.

Referint-me després al medallista, l'he tractat com
 una exemplaritat de la meva doctrina i de la supremacia de
 la Llei moral.

Guiat senzillament per aquesta, En Pach ha gaudit
 29 Abril. la bellesa del mon exterior i, permor d'això, no s'ha em-
 malurat en filosofies exasperadores, ni ha seguit les males
 S. Boticel·les.
 arts d'anar en davant, no respectant res; ha sabut trobar
 B. Boticel·les.
 els tresors de la vida interior, els entusiasmes de la
 qual, l'encaminaren a Casa nostra, on ell és imatge de
 Harría.
 perseverancia i la Medalla ha anat a sobtarlo en l'ombra,
 per a pregonar el ntre agrément.

En Serra Hunter ha clos l'acte amb unes paraules de
 simpatia, en nom del President de la Generalitat; s'ha
 referit a conceptes meus, glosant-els en el sentit de que,
 per damunt de les diverses ideologies, estava segur de que
 tots ens trobariem en l'espiritualitat de Catalunya.

1933 Rebuda una carta firmada per J. Planes Munt
29 Abril. det, de Girona, declarantse autor del treball nº
Boires foranes. 2 del XIII^è Concurs Patxot i Ferrer, i demanant
el retorn del seu plec.

Amb motiu d'això, fa una pila de consideracions refutant l'apreciació del Jurat, el qual tingué la discreció de no retreureli públicament aquell paragraf de la convocatòria on se prevé que en els temes socials cal prescindir d'abstraccions i treure conclusions de les coses viscudes.

Havent-li passat per alt dit advertiment, l'autor no compren la ntra. frase i creient que s'el considera indocumentat, se justifica esmentant una colla de noms alemanys i així descobreix el mal que hom de seguida sospita llegint la seva obra: es una víctima més de la nebulosa influència que la mentalitat alemanya produceix sobre la nostra. Aquella pretesa filosofia d'Eugenio d'Ors, que jo vaig calificar de "Art d'enterbolir l'aigua clara", fou la precursora d'aquests esgarriaments d'intel.ligencies que altrament donarien mellors fruits, i ben nostres.

29 Abril. L'autor del treball premiat en el XIII^è Concurs S. Hutchinson Patxot i Ferrer, S. Hutchinson Harris, haventme demanat el seu original per revisarlo, avui li responc fentli algunes "suggestions".

Començo per dirli que agrai'm l'intenció de cortesia que li ha inspirat les primeres pàgines del seu llibre, en les quals s'endevina l'influencia de la darrera obra de Madariaga: els polítics no son pas bons mestres de doctrina.

Li faig avinent que Espanya no ha estat mai una Nació, sinó una heterogenia estructura política, mal bastida, en la qual hi ha dos esperits que no lliguén: Castella, hereva i practicant de la tradició romana govern = domini; i Catalunya, liberal i democràtica, fretuosa d'in-

1933 dependencia. Llevat de Catalunya, que es individualista,
 29 Abril. la resta d'Espanya son pobles gregaris, diferentment del
 que Hutchinson Harris suposa en la seva introducció.

Com que en una carta me parlava de dictadures, li re-
 cordo que nosaltres, catalans, l'hem soferta i que no deu
 ignorar que la dictadura militar de la monarquia espanyo-
 la, anava principalment contra Catalunya. De tot això i
 de moltes altres coses els estrangers no s'enteren, per-
 què se fien massa de l'informació oficial.

Tanco la meva resposta advertint que qualsevol addició
 feta a l'original, caldrà que sia sotsmesa al Jurat.

12 Maig. Ha sortit cap Hamburg per via marítima, la
 Expedició de la meitat de l'edició de l'obra del Prof. Laun, que
 edició Laun. li correspon segons les condicions del Concurs
 de La Haia.

Com que els futurs llegidors d'aquesta efemèride di-
 fícilment se donarien compte del gros problema que aques-
 ta expedició suposa, l'explicaré per tal de que vegin fins
 a quin punt de complicació i d'absurditat ha arribat l'es-
 tatism contempornani.

Els Estats son actualment unes capses tancades d'on
 no pot sortir res, ni tampoc entrar-hi, sense autoritza-
 ció de la intervenció corresponent. Permò d'això, al trac-
 tar de donar al Prof. Laun ço que li pertoca, ha calgut
 començar per demanar al Govern un permís d'exportació, el
 qual se concedeix amb la condició de que la valor de la
 cosa exportada ha de retornar cap ací: l'internacionalis-
 me d'abans s'ha anat encongit fins el localisme rabiós
 que ara impera.

El nostre cas no comportava l'exigència reglamentaria
 i ha motivat explicacions i preguntes i justificant i per-
 dua de temps i paciència, per fer triomfar la lletra de la
 Convocatoria, fins que les caixes s'han pogut embarcar sense

1933 que se considerés exportació de capitals, o sia, sense
12 Maig. exigir el retorn de la valor llur.

Aquest incident es simptomàtic de l'economia que
ara s'estila i de l'estat d'esperit dels actuals gover-
nants, els quals pretenen atenuar la crisi econòmica mun-
dial amb uns mitjans que l'agraven.

15 Maig. M'ha fet visita el Dr. Ammende, l'aventura del
Dr. Ammende. qual jo ja coneixia i que ha motivat animats comentan-
tis.

El Dr. Ammende assistí a un meeting de San Sebastian,
on exposà, com de costum, la seva doctrina de les naciona-
litats i de la solució federativa; després, seguí cap a Ga-
licia i devallà a Portugal. Al voler tornar a Espanya, se
trobà amb que el Consul li negà el visat del passaport, i
aleshores el Dr. Ammende telegrafià an En Maspons i Angla-
sell, demanant que mirés d'aclarir l'embull.

En Maspons i Anglasell anà a veure el Governador de
Barña, Sr. Atmetlla, el qual oferí transmetre el prec al
Ministre de la Governació, de Madrid.

La resposta no's feu esperar i deia textualment que
el Ministre no el podia complaure perquè "el Dr. Ammende
havia estat expulsat d'Espanya com agent separatista, de
conformitat amb la demanda del Governador Civil de San Se-
bastian".

El Governador de Barña. envia còpia de la resposta an
En Maspons i Anglasell i aquest li'n donà gracies en una
carta on, de passada, se feia avinent l'efecte que produï-
ria en el Secretariat de la Societat de Nacions, de Gine-
bra, quan s'enterarien de la barroeria del Ministre espa-
nyol.

Sembla que el Sr. Atmetlla comunicà igualment aquesta
carta a Madrid, i això, afegit a les gestions que allà tam-
bé feia N'Estelrich, en companyia d'un diputat basc i altre

1933 de gallec, donà per resultat que el Dr. Ammende obtingués 15 Maig. el visat del passaport i tornés a Espanya, però amb la condició de que havia de passar de tranzit, segurament perquè així se salvava l'honor nacional del disbarat comès.

El Dr. Ammende m'ha dit que durant l'incident, s'havia recordat moltes vegades dels meus raonaments de dos o tres anys enrera, i ha confessat que jo tenia mes raó del que convindria i ell mateix hauria desitjat, perquè no es pas en l'arbitrarietat i el domini que se poden basar estructures federatives. Ve sorprès de l'esperit i organització que ha trobat a Basconia, i molt esperansat del despertament nacional de Galicia.

Ha insistit molt en l'importància del moment actual i en la necessitat de que els catalans mantinguin llur posició en el Congrés de Nacionalitats Europees, anant de costat i en avinença amb els nacionalistes bascs i gallecs.

Tot parlant, hem tingut la vergonya d'oïr que ell havia pagat de la seva butxaca la cotisiació oferta per el President de la Generalitat i deguda encara. Aquesta darrera part jo ja la sabia, l'altra no.

La sessió s'ha allargat filosofant sobre els fets consumats en el nou estat de coses; hem resseguit la història íntima de l'Estatut, l'escatimament i la malfiança que traeix; hem notat característiques de la gent que hi ha intervenit de banda i altra, tractant-ho no pas precisament com qüestió política, sinó cercant-hi ensenyament doctrinal de sociologia experimental.

Li he demanat que parlés de Hitler i de la inconcebible actuació d'Alemanya contra els jueus. Ha respost que, al seu entendre, Hitler es un home plè de bona voluntat, que no el guia cap profit personal, sinó un idealisme general; que això dels jueus, molt abundants i preeminents a Alemanya, era una atmosfera creada per els seus subal-

1933 terns, permor de moure i engrescar el poble, el qual ara

15 Maig. donava compliment an aquelles prèdiques imprudents. Ha reconegut en això una errada molt grossa, que costa a Alemanya l'aillament en que se troba, perquè els seus enemics l'han sabuda aprofitar. El Dr. Ammende es estonià, però apar que ressentí facilment la seva ascendència alemanya.

17 Maig. S. Hutchinson He retret el meu projectat Concurs sobre la revisió Harris.

del concepte d'Estat i li he dit si podia proposar noms per el Jurat: me'n cal un d'anglès i l'altra de qualsevol banda, menys alemany, car, en aquests moments, Alemanya s'havia situat fora Concurs. He subratllat que convenia en el Jurat un delegat oficial del Congrés de Nacionalitats Europees, i també un de l'Unió Interparlamentaria, la qual cosa li donaria gran equitat. Hem quedat que s'hi pensaria i que m'en diria quelcom dès de Ginebra.

També ha demostrat interès per a conèixer Mr. S. Hutchinson Harris, el qual m'ha escrit que demà passat serà ací, venint de Pollensa.

16 Maig. Aquesta tarda he rebut En Josep Carbonell qui

J. Carbonell. m'ha parlat de les coses d'Occitania.

Li he recordat la meva idea d'una Miscel.lania Occitana, la realització de la qual se va diferint i jo no tinc pas temps per perdre, car me vaig fent gran.

M'ha parlat de les dificultats per l'aplegament dels materials, però diu que no ho obliga i ho tenen entre mans amb la Societat d'Estudis Occitans. Es possible que una de les dificultats -inconfessable- sia el trobar prou gent de solvència científica que no pateixi l'unitarisme francès.

Ha exposat la tasca feta en el sentit de llibres religiosos occitans i unes traduccions occitanes de classics llatins, per acabar presentantme un projecte de Concursos, i demanant ajuda pecuniaria.

Li he repetit que la meva contribució era en el sentit

1933 de la Miscel.lania; que deixés el cartell dels Concursos
16 Maig. per tal de que pogués enterar-me'n, si bé els pregava que
no se recordessin de mi pera apuntalar coses d'altri, es-
sent així que he tingut de reduir les meves.

17 Maig. Tal com m'havia avisat, he anat al Palace Hôtel
S. Hutchinson a fer la coneixença de S. Hutchinson Harris, el qual
Harris.
aquest matí havia arribat de Mallorca.

Alt i prim, el ntre. premiat te l'aspecte físic de
persona afadigada, impressió que se confirma de seguida,

29 Maig. perquè parla baix i les frases llargues facilment se li es-
tronquen apagades: segurament fa temps de repòs a Po-
liensa.

Ara m'explico el veritable sentit del lema del seu
treball: "Im Schatten hoher Fichten", que jo havia pres com
una imatge d'intenció moral, quan realment era una frase
merament descriptiva de la situació actual de l'autor.

M'ha parlat de que la seva ascendència, durant varies
generacions es lligada amb la Hudson's Bay Company, i sem-
bla molt versat en finances, teòriques i pràctiques, car ne
parla amb autoritat. M'ha fet l'efecte d'una mentalitat que
s'ha ormejat un horitzó propi, dintre el qual se mou lliu-
rement i no li plau de sortir-s'en.

M'ha ensenyat alguns complements i correccions del seu
assaig, que ja havia ofert per carta, però jo li he dit que
com que fins passat l'estiu no calia pensar en imprimir el
seu llibre, valia més que anés madurant amb calma les ad-
dicions que desitjés fer i aleshores les tornariem a sots-
metre al Jurat.

Segurament es deu haver enterat millor de les nostres
coses, perquè vol canviar la introducció, que ara no consi-
dera prou ajustada a la realitat i permor d'una ben inten-
cionada cortesia, no cal pas deixar passar inexactituds en
una obra doctrinal.

1933 Ha convidat el Jurat a dinar amb ell i m'ha dolgut no poder acceptar, però ho han fet En Maspons i Anglasell i En Batista i Roca.

A la tarda hi he tornat; hem precisat mes punts referents a l'edició i l'he accompanyat fins a l'estatge del Consul anglès.

Al vespre, s'ha embarcat altra cop cap a Mallorca i l'han anat a despedir a bord En Maspons i el Dr. Ammende el qual també el volia coneixer.

29 Maig. No haventse adjudicat el premi del Concurs de Concurs de La Haia, i essent ara enllestida la publicació del Internacional de Barça. llibre del Prof. Laun, me proposo aplicar aquells diners a un novell Concurs Internacional, que resulti una continuació agravada i mes precisa de l'intent de La Haia.

El tema del Concurs que preparem serà la "Revisió de la noció d'Estat", en sentit anti-estatal i restrictiu de la seva actual abusiva omnipotència.

Per això, haviem convingut amb En Maspons i Anglasell que ell i jo, independentment, redactariem cadascú la ntra. Convocatoria; que després ens les canviariem per refondrelles i arribar així a una redacció que fora la base de les gestions amb el futur Jurat internacional.

Aquest formalisme avui l'hem realitzat. Les dues redaccions independents, s'acorden en el fons, però difereixen en la forma: la d'En Maspons es mes orgànica i política, la meva més ètica i sentimental. Veurem, de primer, que dirà llur fusió i, després, com la deixaran els Jurats estrangers, que se troben en condicions tan diferents de les que havem patit, i seguim patint, ací a Catalunya.

9 Juny. Trameto per avió uns quants paquets de presentalla Presentalles. als actors i col·laboradors del Concurs de La Haia.

Son exemplars de l'obra del Prof. Laun, tirats a gran

1933 marge sobre paper de fil i bellament enquadernats, per als
 9 Juny. membres del Jurat: Jhr. van Eysinga, Sir Cecil Hurst i F.
 Maspons i Anglasell. Igualment n'envio al Dr. D. Anzilotti,
 president dimissionari del Jurat per culpa de la ratxada
 feixista, en recordança de qual incident he posat en el
 seu volum, una dedicatòria que diu: Al Prof. Dr. D. Anzi-
 lotti, en recordança d'una tesi que els actuals Govern
 son encara molt lluny de compartir. R. P. i F."

També expedeixo un d'aquests exemplars gr. marge a
 l'autor Prof. Dr. Rudolf Laun, a Hamburg.

A més, he fet relligar en marroquí un dels exemplars
 de fil per el Prof. Altamira signant-hi unes ratlles
 agraint la seva col·laboració.

Amb això i la sortida de l'obra, resta acabat el Con-
 curs de La Haia, la realització del qual ha durat quatre
 anys.

Avui li escrio proposant-li que condonem el capítol de
 30 Setembre. Tancat el parentesi d'estiu i retornat a
 Prof. R. Laun. ciutat, trobo una carta emocionant del Prof. Laun
 en la qual me fa sabedor de que perdrà la seva càtedra de
 l'Universitat d'Hamburg, segons li han notificat oficial-
 ment, car els drets adquirits son sospesos i se dona co-
 miat als funcionaris senzillament per "Dientesrücksichten".

Demana si es podria fer res a favor d'ell en els co-
 mitès d'assistència, si bé ja preveu que de primer ajuda-
 ran els professors "no - aris" i ell en canvi es "ari". Afe-
 geix que a la seva edat de 51 anys, veu molt fosc el per-
 vindre de la seva família, perquè ell ja no pot pas can-
 viar de professió i, a més, vol romandre fidel a la cien-
 cia.

Es un document d'època, veritable estigma del moment
 social actual, que recula esbojarradament cap a l'edat
 mitjana, en un embull d'arbitrarietats legals i de vio-
 lències materials.

1933 En la meva resposta i entre altres coses, li dic
 30 Setembre. que'm treu un pès de sobre el saber que el seu comiat no
 1934 serà pas permor del nostre Concurs, el qual ja'n té prou
 8 Gener. amb l'incident del Dr. Anzilotti.
 S. Hutchinson "The Doctrine of Personal
 Right", publicació en el casal d'Esquerda, al
 2 Novembre. Després de fallat el darrer Concurs R. Pat-
 "The Doctrine of xot i Ferrer, el guanyador, l'anglès S. Hutchin-
 Personal Right". son Harris, demana revisar el text de la seva
 obra, abans d'anar a l'impremta i volguè completar els
 dos darrers capítols, que havia escrit massa de pressa,
 per manca de temps.

Accedirem a la demanda i ens ha retornat dits capí-
 tols talment allargats, que fan més de 300 pàgs. de fulls
 mecanografiats. Probablement, al veure el volum del
 Prof. Laun, s'imaginà que el seu també havia d'ésser cosa
 semblant.

Avui li escric proposantli que condensi dits capítols
 10 Gener. de manera que encaixin dintre la mida convenient. Fent-ho
 J. Carbonell així, confio que el treball servarà la seva primitiva uni-
 tate, enfocant l'experiència polític-social anglesa, quan,
 amb la volada que ha donat posteriorment al final del lli-
 bre, feia incursions en la història medieval continental
 que, si bé lligades amb el tema, son fora del camp on se
 mouen els capítols anteriors.

S'ho val de remarcar, no obstant, car prova la finor
 del seu sentit crític, que l'autor també s'adona de que
 la Provença tenia una civilització superior a la dels seus
 veïns del nord.

Ho aprofito per felicitarlo del seu "insight" i, a
 tall de comentari, hi afegeixo quelcom referent a l'apa-
 rent incongruència del Rei Pere el Catòlic, morint a Muret
 lluitant contra Simó de Monfort, o sia, Roma.

Ja en el seu llibre, després que la Guerra d'Es Franquesa, Murch
 es transvessa de la corona de Barcelona.